Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

ЕРА, 8 июнь, 1967 шу. № 67 (4392). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Нохч-ГIалгIайче юбилейни вахте 50

ПОЛИТИКО-МАССОВИ БОЛХ — КЕРДАЧА БОАРАМГА

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара сийна шерра социалистически ях а йоарждаяь хьинаре къахьегаш ба укх деношка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Iалаьмате доккхий а бехктокхаме а декхараш да юбилейни шера царна хьалхашка латтараш. Уж сийленца кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш хила беза наха юкъе беш бола политически болх а. Кердача декхараша дIадеххача тайпара вIаштIехьбаькха хила беза из.

Из дика кхета а деш республика дуккхача партийни организацеша кхетамца вIаштIехьбаькхаб къахьегамхошта юкъера политико-массови болх.

Дуккха дикадараш дувца йиш я Гудермесски районерча агитационно-массови балхах. Парте горкомо, юххьанцарча партийни организацеша даим терко ю хIанзарча декхараша дIадеххача тайпара политико-массови болх вIаштIехьбаккхара къахьегамхошта шерра дIадовзийт вай мехкара а доазол дехьара а гIулакхаш, юбилейни шера района къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш, хIьта уж кхоачашдара къахьегамхой низаш оарцагIа а доах.

Кхетамца вIаштIехьъяьккхай гойтара агитаци а. Фермашка, бригадашка, кхашкарча станашка хьалтехад тIайнца декхараш, дог ураувттаду тIахьехамаш.

Агитационно-массови болх кхашка во вIаштIехьбаьккхабац Сунженски, Шелковской районий цхьайолча моттигашка, иштта кхы дуккханахьа.

Республика предприятей, колхозий, совхозий партийни организацеша тIа-тIа дукхагIа терко ю наха юкъера агитационно массови болх КПСС XXIII-ча съездо дIадеххача тайпара тоабара. Идеологически балха юкъекхувра керда формаш. ХIана дуккханахьа болх беш ба политинформатораш. Къахьегамхошта хIанзле чIоагIа езаеннай из керда форма. Агитаце цу тайпарча формах доккха беркат доалл, цо торо хулийт къахьегамхошта деш дола хоамаш кIоаргагIа, шерагIа наьха безам тIагIоргболш хилийта.

ХIанзале цхьайолча моттигашка дикка опыт Iоаьй политинформаторий балха. Кхетамца вIаштIехьбаькхаб из болх Грозненски крекинг-завода партийни комитето. Цигарча информаторий группашта чувоагIа 55 саг, хIьта царех 40 коммунист ва, аханел дукхагIа бараш лакхара дешар дийша ба.

ЧIоагIа пайдане да завода информаторий болх специализаци яь хилар. ХIара группа болх бу шин темах. Ер шу доладелча денз политинформатораша беседаш яьй КПСС ЦК декабрьски (1966 шу.) Пленума решенех, советски Iилманей техникаей космос карадерзаеча карагIдаьннарех, укх пятилетках Iилма а культура а легIайоалаярах, кердача реформах, кхыча темаех.

Партийни комитето хан-ханнахьа семинараш ю политинформаторашца, царна методически новкъостал лоаттаду.

Иштта дика вIаштIехьбаьккхаб политинформаторий болх Грозненски шурий совхозе, Грозненски Iилматоххама институте, «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене, цхьайолча кхыча районашка.

Республика массайолча районашка вIашагIъеххай информаторий советаш. Цар дика методически новкъостал ду информатораашта.

Политинформатораашта новкъостал дара болх кхетамца вIаштIехьбаькхаб КПСС Заводской райкоме. Дукха ха йоаццаш цига хилар политинформаторий методически конференци. Цига дийцар политинформатораашта хьалхашка латтача декхарех, цар балхаца нийслуча кхоачамбоацарех, уж дIадахара наькъех, информаторий говзалах, иштта кхы а.

Цхьабакъда, дуккхача моттигашка хIанзарча декхараша дIадеххача тайпара дика вIаштIехьбаькхабац агитационно-массови болх. Республике хIанз а йолаш я тIехьаюса предприятеш, боахамаш. юбилейни шера тIайнца социалистически декхараш дизза кхоачашдац цхьайолча коллективаша. Из гIулакх иштта эсала латтара керттерча бахьанех цаI да къахьегамхошта юкъера политико-массови болх ледара лелабар. Партийни организацеша коллективаш кхетамца оарцагIъяхац хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдара, балха юкъера кхоачамбоацараш дIадахара.

Цу тайпара кхоачамбоацараш да МалгIабика, Наьсарен, Советски районашка, иштта кхыйолча моттигашка.

Цу тайпара хьал дIахо ла мегаргдац. Массайолча моттигашка цIенхашта тоабе беза наха юкъера политико-массови болх. Эггара хьалха теркам тIабахийта беза юбилейни шера тIайнца социалистически декхараш сийленца кхоачашде къахьегамхой оарцагIбахара, советски халкъо ах бIаь шера хьабена турпала никъ, карагIдаьнна турпала гIулакхаш кIоаргагIа дIагойтара. Юбилейни шера яьржача яхье латтарий декхараш ураувттадеш хила беза агитационно-массови болх.

ХIанз юрташкарча партийни организацей декхар да агитационно-массови болх айбар. Къьстта теркам тIабахийта беза кхашкарча къахьегамхошта юкъера болх тоабара. ХIара бригаде, полевой стане кхетамца вIаштIехьъяккха еза гойтара агитаци, арахеца еза «Молния» яха листокаш. Механизатораашта боккъонца дIадовзийта деза хьалхашка латта декхараш, иштта хьагойта хIара деннара социалистически яхья итогаш. Хьалхашка латтача декхарашка хьежжа каст-каста хувца еза гойтара агитаци. Кхетамца вIаштIехьдаьха хила деза лозунгаш, тIахьехамаш, стендаш.

Республика цхьайолча моттигашка дикка опыт Iоаяьй гойтара агитацеца хьалха латтарий сий лакхдара, цар опыт йовзийтара. Массе моттиге терко е йоагIа из гIулакх шерра юкъедоалалара.

ЧIоагIа уйла а еш вIаштIехьбаккха беза информаторий болх. ЛоархIаме да хIанзлехьа цхьайолча моттигашка Iоаяь цар балха дикагIйола опыт шерра йоаржаяр. Къьстта теркам тIабахийта беза информатораш хьахаржара. Уж хила беза шоай гIулакх кIоаргга довзаш. Партийни организацеш декхарийла я политинформаторий балха даим терко е. Кхетамца вIаштIехьбаккха беза информаторий, советий болх. Политинформатораашта даим лоаттаде деза методически новкъостал. Царна иштта новкъостал де деза беседай тематика оттаяра цу хьакъехьа доккхий декхараш хьалхашка латт политически просвещене кабинеташта. Информаторий балха специализаци ярах а боккха пайда барга.

Агитационно-массови балха тIа информатораш хьахиларах агитаторашцIенбаь юкъера дIабаха йиш яц. Цар вIайха дош декаш хила деза эшшача моттиге.

Партийни, комсомольски организацеш декхарийла я, кердачох кхетамца пайда а эцаш, наха юкъера политико-массови болх юбилейни шера кердача декхарашка хьежжа тоабе.

ТIЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ!

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ КАРА ХЬОКХАМ ЭЦА

Юбилейни шерах пхи бутт дIабаьннаб. Нохч-ГIалгIайчен промышленни предприятей хьалхалаттача коллективаша толаме кхоачашду пятилетка шоллагIча шера тIайнца декхараш, баха боагIача тайпара накъабаха кийчлу Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара. Болхлоша, инженераша, техникаша хьа а лехаш оарцагIдоах чура кхоачамаш, производственни заданеш тIехкхоачашъю, технико-экономически хьокхамаш тоаду.

ТIа-тIа дукхагIа производства темпаш цахаддаш лакхъеш я республика промышленность. Валови продукци арахецара пхе бетта план 103,4 процент кхоачашъяьй. Кхы тIа а 11,176 эзар сома маьха промышленни продукци кхаьчай мехкага. Соахка цу хана хинначул 13,5 процент дукхагIа яьнкхай из. Къахьегама овсарле планахчул 2,7 процент лакхъеннай. Цу даькъе хьалхара моттиг лоац еза-йоккхача индустре лоархIамегIарча доакъоша — мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, химически, машинаш еча, энергетически промышленносто.

Продукцена реализаци яра пхе бетта программа хаьал хьалха кхоачашъяьй планированей экономически стимулированей кердача система тIа яьнначо предприятеша: «Старогрознефтеи», «Малгобекнефтеи» мехкдаьтта промысловы управленеша а хIьта иштта бIарчча хьаийцача ерригача «Грознефта» объединене а, «Красный молот», «Электроприбор» яхача заводаша, «Грознефтегаза» мехкдаьтта-газови управлене. Цар коллективаша бизза пайда эц оборудованехи механизмахи, кIезигъю зехьа йовш йола балха ха, юкъекхухь хьалха латташ, прогрессивни мел дар. Из бахьан долаш лакхлу къахьегама овсарле, дукхагIа арахец продукци, лехлу продукци хьаярга дIабода мах. Хьалхалаттарашкара эца беза хьокхам, хьинаре къовсам лоаттабе беза тIайнца декхараш кхоачашдар дукха.

Халахете а, массанахьа а лелац вай гIулакхаш дика вIаштIехьа. Цхьаццанахьа хьалхарчул а вогIа бе баьннаб болх. Нагахьа санна биъ бетта планах лоархIа ца яьраш 12 предприяти хиннаяле, хIанз уж кхы а дукхагIа хиннай. Шу доладелча денз паччахьалкхенна цар дIа ца луш йисай 1058 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачашъяьяц тхъаь предприяте. Пхе бетта кирпишкий заводашта, декхар а хинна, тIайисай гIирсаш доттарга йода 3,5 миллион кирпишк. Цхьайолча предприятеша болх во бар бахьан долаш 337 эзар сома маьха мебель йисай республика къахьегамхошка дIа ца кхоачаш, керттерча даькъе «Терек» яхача фирма чотах, хIьта иштта царга дIахкаьчадац тоъал дукха дулха даьтта, нахча, маршаш, докъадаь дулхаш.

Цхьайолча предприятеша, аьттув бола хьалаш доллашехьа а, хьокхамаш эшадалийтад мае, чIоагIа кIезигъялийтай арахаца продукци. Эггара хьалхарча архIанна царех я Гудермесера, МалгIабикера, Наьсарен-Вокзалера кирпишкий заводаш, 1850 кубометр дIа ца луш Iийна Шалински аьшкабетонни конструкцейи изделейи завод. № 2 йола горбыткомбинат. ТIехьаюсача предприятей кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша шоай деррига низаш тIадахийта деза шоай гIулакхаш тоадаран карара далийтараш юхаметтаоттадараи. Цу гIулакха царна практически новкъостал де декхарийла я парте райкомаши горкомаши. Цхьаццайола предприятеш ма йий массехк бетто вIаштта тIехьаюсаш.

Бизза пхи бутт бисаб исторически цIей хьатIакхача. Цу юкъа дукха хIамаш де йиш я. Долла хIама а наьха инициативахи хьинарахи тийша да. Кхоачамаш массанахьа а да, уж оарцагIдаха деза, ритмично болх белгеи тIехдика продукци арахецилгеи Iалашде деза.

МалагIаш я тIехьаюсачарех йола предприятеш? Ераш я уж:

ВАЛОВИ ПРОДУКЦИ АРАХЕЦАРА ПХЕ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директораш	Парторганизацей секретараш	План кхоачашъяра процент
Завод «Трансмаш»	А. В. Комаров	М. Магомадов	93
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	Б. Я. Грачев	А. Г. Атаруков	97
«Терек» яха мебельни хьу чакхйоаха фирма (головной)	Н. К. Герасимов	Н. И. Федюшкин	91
Ермоловски ДОК	И. С. Назаров	М. Л. Юшко	89
Шалински аьшкабетонни конструкцейи изделейи завод	В. Г. Вышкварко	М. Дудаев	95
Гудермесера кирпишкий завод	А. П. Печенкин	Г. У. Куза	54
Наьсарен-Вокзалера кирпишкий завод	Х. Э. Бузуртанов	А. Ш. Шадыжев	79
Нохч-ГIалгIай карьероуправлени	Ш. Э. Дахкильгов	А. Х. Аушев	98
Горммолкомбинат	В. В. Изюмова	Н. С. Пестренин	95
Наурера даьтта-нахча завод	Х. А. Кесаев	—	94
Сунженски даьтта доаха завод	М. П. Сербин	Г. Ф. Калабердин	95
Веданара хьун боахам	С. С. Кусаев	И. Декаев	98
Аргунера ялат дIачуйилду пункт	Х. Т. Куразов	С. Абубакаров	80
№ 2 йола Горбыткомбинат	П. Д. Амерхаджиев	П. М. Гноев	97
Урус-Мартанера райбыткомбинат	Х. А. Автаев	—	49

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШТА ЮКЪЕ

Боккхеи чоалханеи боахам ба Грозненски бувзамеи сигнализацеи дистанцера бар. Из дIа-юха баьржаб ерригача Грозненски машиннаькъа отделене тIолла. Машиннаькъахоша шоай къахьегама вахта толамца дIахьоча доккха дакъа лоац связисташа. Кхерам, хьовлам боацаш поездаш дIа-юха ахийтара шоай декхар тIехдика кхоачашду цар. Бувзама оборудованена капитальни ремонт яра задани тIехкхоачашъяьй, бархI процент лакхъеннай къахьегама овсарле. Дукха ба дистанце производстве хьалха латтараш. Сийлен Доска тIа хьалтехад цар портреташ. Уж ба механик Богомил, бувзама электромеханик Ковецкая, Червлено-Узловая станцера монтер Босанько, Грознера телеграфистка Виноградова, дуккха кхыбараш.

Октябра юбилейна дика къахьегама совгIат кийчдеш ба связисташ.

Г. АГАЕВ.

МЕРЗАЧА ОВЛАШТА ДИКА ГIУЛАКХ ДУ

Хьалхара оасар даьчул тIехьагIа хIанз шозлагIа оасар деш шекара свекла мугIарашкара нийлхъеш я Ачхой-Мартана «Овощевод» яхача къонача совхоза кхоалагIча бригада свекла лелаю звенош. Укх шера из лоархIаче культура чIоагIа хьувкъяра звеношта юкъе яьржача яхье хьалха латт 25 гектар лелаю Хаджимурадова Аьсета звено.

Оасар цIена деш, ден нормаш тIехкхоачашъеш шоашкара хьокхам гойт Гериханова Совлата, Алиева Бесирата, кхыбараша.

Царел тIехьайисац Умаханова ХIизана кулгалду звено. Цун звено членаша кулг техача мугIарашка оасарах хIама дисац. Шоай ден нормаш 120—130 процент кхоачашъю шекара свекла лелаеча Дитаевас, Хисамиковас, кхыбараша.

Иштта цхьа барт болаш къахьега мехкарий звено 27 гектар шекара свеклана укх деношка гIулакх даь бовла гарга ба.

М. ИСРАИЛОВ.

ДИКА КЪАХЬЕГ

Дикача гIулакхашца белгалъяьнна я № 1 йолча фабрика коллектив. Цо хьалхарчарца кхоачашйир квартальни план, дика да шоай цIейна накъаболхаш даьха къахьегама толамаш а. БархI процент тIехкхоачашъяьй фабрика коллективо пхе бетта задани, планал совгIа арахийцад 11 эзар сома маьха баракъа. Лакхъеннай къахьегама овсарле, продукцега дIалодар лохдарах кходаьд массехк эзар сом ахча.

Октябра сийна тIайнца декхараш цхьатарра дика кхоачашдеш хьайоагIа фабрика коллектив. хIьта къаьстта дика ка яьннай нн. Н. Доронина, Н. Кулиева, З. Острякина керте латтача участкай коллективай.

М. МАКИЕВА.

Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхозе хьалха латташ хьайоагIа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат доярка Яценко Анна Петровна. Ялх шу да цо колхоза хьайбаш лeладеча ферме доярка йолаш болх бу. Укх юбилейни шера ше гIулакх деча бараигта Iаттах хIаралегара планах 2400 килограмм яккха езача 2450 килограмм шура яккха социалистически декхар тIайийцад цо. ДIабахача пхе бетта хIара Iаттагара цхьацца эзар килограмм шура яьккхай Яценкос.

Сурта тIа: доярка Яценко Анна Петровна.

В. Юнцевича сурт.

МИШТА КИЙЧЛУ ЯЛАТ ЧУЭЦА?

КОЛХОЗЕ САТИЙНА Я

Республике эггара хьалхарчарца юбилейни шерара ялаташ чуэца болабала безаш ба наурцаш. Ялаташ дика хиннад. Из лоархIаме гIулакх чакхдаккха мишта кийчлу уж?

Ялаташ чуэца дика кийчбеннаб Ленина цIерагIча колхоза механизатораш. ХIанз цхьаккха комбайн йисац централни усадьбе. Болх дIаболабе мара ца безаш кийч а енна дIаэттай уж тракторни бригадашка.

Комбайнаш кийчъяь боалаш латт «Терский» совхозеи «Красное знамя» яхача колхозеи механизатораш.

Цу боахамашкарча комбайнераашта хIанзле а хов шоай участкаш малагIаш я, хов ялаташ чуэцача хана шоай къахьегамах мел мах тергба. Ялаташ чуэца доладеннача хана дага а доаца комбайн еха моттиг нийслой а аьнна кхы тIа а запасной оатхалаш кийчъеш ба боахамий механикаш. Моттигерча художникашца цхьана комбайний бункераш тIа хьалтоха декхараш яздаь боалаш латт парткомий секретараш.

Кхы тайпа да сурт «Россия» яхача колхозе (председатель нов. Демченко).

Укх сезонах 4200 гектар ялат чуэца дезаш йолча 10 комбайнах шиъ мара кийча яц. Вож комбайнаш ремонт еш латт.

Цхьабакъда, ремонт йистеякккхара 6 аккумулятор, тайп-тайпара 62 подшипник, муфта 5 гIув, 6 шкив, 1 подбарабанье, 3 наклонни транспортер, двигатела коленчатый вал, 2 подборщик, оасаш, дуккха кхыйола оатхалаш Iалашъянза яргъяц. Уж совнагIа вIашагIтохаш яц, комбайнаш болх бе йолаялийтара хиланза яргIйоацаш я.

Нагахьа санна Ленина цIерагIча колхозе ерригa комбайнаш болх дIаболабе мара ца безаш кийчъяь латте, «Терский» совхозе хIара комбайнана е молотилкана юхе двигатела обкатка еш, цхьаццайола узлаши агрегаташи тешаме йий хьожаш комбайнераш хьувзе, «Россия» яхача колхозе сатийна я.

Кастта чуэца доладурга ялаташ. Комбайнашта ремонт яра балхаш кхы гоаде йиш йолаш дац. Цхьабакъда, 10 комбайнана юхе къахьегаш 3 комбайнер мара вац.

Колхоза керттерча механика нов. Ремезова яхачох, вож комбайнераш жа ларга бахийтаб. Из а эшаш гIулакх да. Цхьабакъда, цу тайпарча гIулакхо кхерамерча хьала тIа оттаду ялаташ чуэца комбайнаш кийчъелга. Тамаш я колхоза механизаторий ялат чуэца техника дика кийчъяь яккха кхуй.

Комбайнераашца Ф. В. Жуковцеи Н. С. Новоселовцеи къамаьлаш даьчул тIехьагIа гучадаьлар комбайнашта еш йола ремонт тIехьаялара бахьан.

«Россия» яхача колхозе юртбоахама производствера керттера фигура лархIац механизаторах. Цудухьа ялаташ чуэцача механизатораша хьегача къин хам бац колхоза правлене. Тамаш йолаш я ялаташ чуэцаш болча механизатораашта материальни поощрени яра хьакъехьара партеи правительстван рекомендацеши соцамаши боахаме кхоачаш ца дарга кхоачаваь йола колхоза парткома секретара нов. Дыбовеи керттерча механика нов. Ремезовеи машара политика. Цунца мара кхетаде йиш йолаш дац 1966 шера «Россия» яхача колхоза комбайнерий къахьегамах районе эггара кIеангагIа мах бенна хилар.

Колхоза комбайнера хIанз а хац шоаш мичара ялат чуэца дIаболабала беза, шоай помощникаш малагIаш хургба, шоай комбайнаш тIара ялат дIаувзаргдараш малаш ба. Ялаташ чуийца даллаца шоай кхоачашде деза декхараш хIанз а тIаэцанза ба механизатораш.

«Россия» яхача колхоза правлене членашеи парткомои ялаташ чуэцара «аьча» цу тайпарча «кийчоно» атта боабергба колхоза ерригача коллективо дукха къахьегам дIа а бахийта хьалкхебаь хьувкъам.

Н. КУПЛЕВАЦКИЙ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама Министерства гостехнадзора инспекце начальник.

МОСКВЕРА АРМЯНСКИ ЛИТЕРАТУРАИ ИСКУССТВАИ ДЕНОШ

БЕЗАМЕ ТIАЭЦАР, ДЕГ ТIАРА ДЕШАШ

МОСКВА, 6 июнь. (ТАСС корр.). Арменера баьхка хьаьший селхан дIахо а предприятешка, дешара заведенешка, СССР халкъа боахама карагIдийннарий Выставке москвичашца вIашагIбетталуш хилар.

Композиторий группа «Пролетарский труд» яхача чилла хьувзача фабрике яхаяр. Фабрика болхлоша безаме моаршал хьаттар Армене композиторий Союза правлене председатела Э. Мирзоянга, Армянски ССР халкъа артистага А. Арутюнянга, республика искусствай заслуженни деятелашка Л. Сарьянга, Э. Багдасарянга, В. Котоянга, С. Джербашянга, хIьта иштта иллеш доахарашка а ашараш лекхарашка а.

СССР ВДНХ дIахо а дIахьувкхаш да Армене киностудей художественни, документальни, Iилма-популярни фильмаш, павильонашка, демонстрационни залашка, хьайийллача площадкаш тIа выступленеш ю республика Iилмахоша, производства новаторашa, колхозий кхай хьалха латтача наха.

Московски машиннаькъа транспорта инженерий института культура Дворец Армене бахкийтарашка моаршал хийттар кагирхоша. Укхаза йийкар шин мугIарашка миллионаш эрсий, армянаш. Советски мехка деррига къамий къонгаши мехкарийи бола Ленински комсомол хестаяра оаз.

Къонача болхлоштеи студенташтеи хьалхашка къамаьлаш дир Армене Компарте секретара Р. Г. Хачатряна, А. С. Пушкина цIерагIча Ереванский школа хьехархо йолча И. М. Акопджаняна.

Московски кагирхой къахьегама толамех лаьца, интернационализма уйлах лаьца дийцар «Салют» яхача хIамаш тегача фабрика болхлочо Т. Романовас.

Цул тIехьагIа концерт хилар. Москвага Севана йистошкара дена музыкальни моаршал хьаттар кагирхой «Крунк» («ГIаргIули») яхача эстрадни ансамбла. Боккха толам а боалаш чакхдаьлар Армянски ССР Паччахьалкхен халхара ансамбла даь халхараш.

Цу дийнахьа Московски гарнизона бIухошца а вIашагIкхийтар маьлха республикера баьхка хьаьший. Эпсарий окружной ШагIа из цIей долаш Армене искусства говзанчаша доккха концерт оттадир бIухошта.

Арменера баьхка хьаьший предприятешка, дешара заведенешка, Iилма-тоххама институташка хилар. Кремлевски театре, Тимирязевски района культура цIеношка, СССР халкъа боахама карагIдийннарий выставке москвичашца вIашагIбеттабелар. Вежарий республика искусствай говзанчашка дIаеннаяр дикагIа йола концертни площадкаш. Кинотеатрашка чакхйийлар Армене студешка даьча фильмай фестивалеш. Республика бахийтараша москвичашка дIадовзийтар шоай маьлха мехка боахама а культура а деррига доакъошка карагIдийннараш.

Армянски ССР культураи искусствай деноши 6 июне йистедаьлар республика искусствай говзанчаша съездий Кремлевски Дворце доккха концерт оттадарца.

(ТАСС-а корр.).

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

Тахан, 1967 шера 5-ча июне, Израила тIом болабаьб Iарбий ВIашагIкхийттача Республикана духьала, цу тайпара агресси а гIоттаеш. ОАР-а герзашцарча низаша тIом юха бу цу паччахьалкхен территорена чудаьхкача Израила бIунашта духьала.

Шинна а оагIорахьара деча тIемашка дакъа лоацаш я танкай, артиллере, авиаце соединенеш.

Сирийски Iарбий Республика ОАР-агахьа а яьнна герзъ низашца агресси юхатохара цунна новкъостал деш я. Йордане хьакхайкаяьд Израилаца ший тIом хилар а ше ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана тIемаца новкъостал дергхилар а. Ирако, Алжиро, Iарбий кхыча паччахьалкхенаша а иштта хьакхайкадаьд шоай герзашцарча низашцеи ресурсашцеи шоаш ОАР хьаллоацаш хилар.

Цу тайпара, белгалаьрча империалистически гIозарий къайлагIарчеи гуччахьарчеи гIулакхашца хьалхьебеш болча цхьан мехка — Израила — доал дерий авантюризм бахьан долаш Гаргарча Малхбоалене тIом хьайнаб.

Мохк/цу тайпарча кхерамерча гIулакхашта юкъебахийтаб паччахьалкхе хиларах тарра Израиль чIоагIъяр духьа къовсам лоаттабу шоаш яхаш даим хьакхайкадеш болча кулгалхоша. Цхьабакъда, нагахьа санна израильски паччахьалкхе дегIа ахареи из чIоагIъяреи лардаш бухъяха гIерташ моллагIа хинна а цхьа хIама долаш вале, тIаккха из цун кулгалхоша политике хержа кхетамца бозцеи авантюризмаи никъ ба.

Лоаллахарча Iарбий паччахьалкхенашта духьала агресси йолаярца Израила правительства хам ца беш толхаяьй ВIашагIкхийттача Къамий Организаце устав, дунен халкъашта юкъерча бокъон боарамаш.

Ше деш дар фуд хацар шийна ала йиш йолаш яц Израила правительство. Нагахьа санна ше агрессивни тIом хьоабаьчул тIехьагIа машар безача паччахьалкхений позици мишта хургъя хацар шийна, аьнна ала йиш йолаш яц из.

Израила правительствана ховш дар тIом ца хилийта йиш йолга. Духхьал цу деша тIахьехар из Советски Союзои машар безача кхыча паччахьалкхенашеи. Цхьабакъда, цо тIема никъ хержаб. Шеко хила езац, Израила йоляяь авантюра эггара хьалха цунна шийна духьалъяргхиларах.

Халкъашта — агрессе Iазап тIаоттадаьрашта новкъостал дара, колониальни Iазапах мукъаяьннача паччахьалкхенашта новкъостал дара ший политикана тешаме йолча Советски Союзо дIакхайкаду. ВIашагIкхийттача Iарбий Республика, Сирe, Ирака, Алжира, Йордане, Iарбий кхыча паччахьалкхений правительствашии халкъашии ше хоадамболлаш хьаллоацаш хилар. дIахойт шоаш кхычарех тайша ца хилар духьеи шоай суверенни бокъонаш бахьан долаши лоаттабу цар нийсхои къовсам товргхиларах ше дог тийша хилар.

Израила оагIонагахьара йолаенна агресси харцахьа а лоархIаш, тIом дIабаккхара эггара хьалха данза даргдоаца гIулакх хиларах тарра СССР-правительства израильски правительствагара хьадех сов чехкеи дувцилга йоалаши ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана, Сирена, Йорданена, Iарбий кхыча мехкашта духьалара тIом соцабелга, цо ший бIунаш машара доазонал тIехьашка доахилга.

СССР правительство дог тийша я, кхыча паччахьалкхений, цу даькъе йоккхийча державай а, правительствашa Гаргарча Малхбоалене лотаенна тIема цIи йоаяран машар юхаметтаоттабараи шоай оагIонгахьара долла хIама дергхиларах.

Ший духхьалара декхар кхоачашде деза ВIашагIкхийттача Къамий Организаце — Израила леладу гIулакхаш харцахьа а лаьрхIа, Гаргарча Малхбоалене машар юхаметтаоттабара данза даргдоаца гIулакхаш сихха чакхлаха деза.

Эттача хьалага хьежжа данза дарг мел доаца гIулакхаш лара йола бокъо шийга ют Советски правительства.

1967 ш. 5 июнь.

НЬЮ-ЙОРК, 6 июнь. (ТАСС). ООН-ерча СССР массаьрча представительства ООН-е дIайоаржаьй ВIашагIкхийттача Iарбий Республикана духьала Израила хьоальча агрессе хьакъехьа Советски правительства 5-ча июне яь заявлени.

ЛАКХАЧА ИДЕЙНИ БОАРАМЕ ЧАКХЪЯЬННАЙ ЗАНЯТЕШ

Вай парте тIеххьарча шерашкъ къаьстта чIоагIа лоархIам бу коммунисташ теоретически а практически а кийчбара, марксизма - ленинизма теори царга кIоаргга Iомаяйтара гIулакха. Партийни дешаре керттера теркам тIабохийт хIанз коммунисташка КПСС истори, политически экономи, марксистско - ленински философи, политически хьехамий лардаш Iомаяйтара.

Из ларде а лоацаш вIаштIехьдаькхалар укх йистедаьннача дешара шера партийни дешар Грозненски городской партийни организаце. Города политически дешара сеть укх тайпара вIашагIъелла хиннай. Болх беш яр ялх эзар совгIа саг. царех виъ эзар гаргга коммунист а волаш. чулоацаш йола 291 юххьанцара политически школа, марксизмаи - ленинизмаи лардаш Iомаеча 126 школе дешаш 2500 саг совгIа нах бар. царех ши эзар гаргга бараш коммунисташ а болаш. 481 теоретически семинарашка марксистско - ленински теори Iомаеш ворхI эзар совгIа коммунист вар. ВорхI бIаь совгIа коммунист марксизман - ленинизман сайрийнарча университете деша вагIар, 608 саг индивидуальни планах марксистско - ленински теори шоаш Iомаеш бар, хIаьта эзар гаргга коммунист вузашка, техникумашка, сайрийнарча школашка производстве болх беш боллашехьа а деша багIаш бар. Иштта дешара ерригача формашка чуэза ткъо эзар гаргга коммунист хиннав городе укх чакхдаьннача дешара шера.

Партийни дешара ерригача формашка болх беш 1200 совгIа пропагандист вар городе. хIаьта царех дуккха дукхагIа бараш пропагандистски балха йоккха опыт йолаш, дика политически кийчбенна, лакхере чакхъяланза лакхереи образовани йолаш нах бар.

Цхьабакъда хIаьта а пропагандисташта хадданза теоретически методически новкъостал даьд. Парте горкомеи райкомашкеи вIашагIъехка болх беш хиннай КПСС исторе, политэкономе, философе проблемашта йола лектореш, хIаьта иштта пропагандисташца цхьаццадолча дешашта хетаяь семинараш яьй, уж семинараш юххьанцарча политически школай, марксизма - ленинизма лардий школай, теоретически семинарий пропагандисташца къаьст-къаьста а еш. Цу семинарашка лекцеш йийшаца Iеш методически практически дешаш а дийцад, пропагандистий балха опыт дIа-юха а ийяьй.

Чакхдаьннача шера политически дешара система балха анализо хьахьокх юххьанцара политически школаш партийни организацей практике чIоагIъенна, дика тарлуш йола форма хилар. Цу школашка коммунисташеи парте боацарий активои Iомаяьй В. И. Ленина биографи, политически хьехамий лардаш. Цо торо хилийтар ладувгIаш барашка шин шера юххьанцара политически образовани эцаш уж школаш чакхъяхийта. Иштта городерча ялх эзар гаргга саго йистеяьхар уж школаш, царца 3651 коммунист а волаш.

Дика болх беш хиннай Цыгановске кулгалду «Старогрознефта» 2-ча промыслера, нов. Демченкос кулгалду швейно - производственни объединенера, нов. Жилина кулгалду трамвайни управленера, Кречина кулгалду химкомбинатера, кхыйола юххьанцара политически школаш.

Дешара шера дика болх а баьб итогови занятеш лакхача идейни боараме чакх а яьхай «Грознефтегаз» управлене № 2 йолча газ-пехерча пропагандиста, цеха начальника новкъоста Шевченкос, Грозверча машиннаьккъа станце пропагандиста, кондукторски резерва начальника новкъоста Сергеевас кулгалдеш хиннача марксизма-ленинизма лардий школашка, кхы дуккхача школашка.

Городерча дуккхача партийни организацеша партийни дешара шу йистедоаккхаш теоретически конференцеш йир семинарски группашка ладувгIаш барашца. Цу тайпара конференци «Советски Союза Коммунистически парти шерра йоаржаяь коммунизм хьалъеча хьале» яхача темах йир «Красный молот» заводa партийни организаце. Къамаьлаш даьраша дийцар вай мехка коммунизм хьалъеча хана парте лоархIам чIоагIа лакхлуш хилар, хIаьта заводa, цехий, бригадай вахарах дола масалаш кхийлар.

Теоретически конференци йир дешара шу чакхдоалаш Грозненски локомотивни депорча КПСС исторе проблемаш Iомаеча семинарски группе а (пропагандист нов. Рудик).

Дуккхача ладувгIаш бараша къамаьлаш а деш, кIоаргга йийца а йийца массава кхетавеш къоастайир укхаза «Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци, дунен социалистически революцех йола ленински теори котъялар да» яха тема. КIоаргга чулоацам болаш къамаьлаш дир укхаза ладувгIаш бараша новкъосташа Васильева, Саркисова, Карасева, кхычар.

Иштта итогови занятеш яь, теоретически конференцеш яь чакхдаькхад политически дешара шу городерча ерригача юххьанцарча партийни организацеша.

Цхьабакъда, кIезига дац пропагандисташ хьакъоастабара а партийни дешар вIаштIехьдаккхара а даькъе кхоачамбоацараш. ХIанз а болаш ба дика вIаштIехьъяьккха занятеш е, вахарца бувзам а болаш ладувгIаш барашта теори дIахьеха на ховш. методически ниийса, гойтара пособех пайда эцаш занятеш е ца ховш бола пропагандисташ. Цудухьа цар еш йола занятеш идейни чулоацамга хилача эсала хул. хIаьта занятеш ца хулаш йиса а моттигаш я.

Партийни дешара шу чакхдоалаш яьча занятешка теоретически конференцешка алхха дешара шера итогаш яь ца Iеш ладувгIараша иштта дийцад хьатIадоагIача шера партийни дешар миштта вIаштIехьдоаккхаргда, малагIа дешара формаш шоашта мегаргья. КПСС Грозненски горком хIанз городской пропагандистий собрани е кийчлуш я. Цига ювцаргья дикагIа болча пропагандистий опыт, дувцаргда чакхдаьннача шера кхоачамбоацараш. белгалдергда уж кхоачамбоацараш дIадахара наькъаш.

Юххьанцарча партийни организацеша кастта шоай собранешка ювцаргья чакхдаьннача дешара шера итогаш, цига белгалъергья малагIа дешара формаш мегаш хургья.

ХIатIадоагIача дешара шера городской партийни организаце хургйола политически дешара формаш керттерча даькъе укх чакхдаьннача шера хиннараш санна я: юххьанцара политически школаш, марксизма-ленинизма лардий школаш, тайп-тайпарча проблемаех йола семинарски группаш, марксизма - ленинизма сайрийнара университет.

КПСС горкоме а райкомашка а хьаелларгья укх шера хиннараш санна лектореш. Цул совгIа политически дешара система чу а йоагIаш парте райкомашкеи предприятей учрежденей, дешара заведеней парткомашкеи хьаелларгья политинформаторашта, цар группай кулгалхошта а лаьрхIа йола школаш, массе хана болх беш йола семинараш.

Чакхдаьннача дешара шера Iоаьча опытах пайда а эцаш хьатIадоагIача дешара шера пропагандисташта хадданза теоретически методически новкъостал де лаьрхIад КПСС горкома.

С. НОТИЕВ.

КПСС Грозненски горкома инструктор.

ТХО ДОГ ТИЙША ДА

Пятилетка шоллагIча шера, юбилейни шера лакхача къахьегама темпашца болх беш я «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахой коллектив.

Хьалхарча квартале даьхача къахьегама толамий итогаш йича мехкдаьтта доаккхача предприятешта юкъе лакха къахьегама толамаш дахарах вIашта пхезлагIа тха коллективо яьккхай СССР-а мехкдаьтта доаккхача промышленноста, мехкдаьттаи химически промышленноста профсоюза ЦК карара кара тIела ЦIе байракхи ахчан премии.

Октябра сийна тIаийцача социалистически декхарий чотах хьалхарча биъ бетта даьккха мехкдаьтта 1042 тонн я, дикка лакхденнад экономически хьокхамаш а. Пхе бетта план а тIеххкхоачашъяьй оаха. Хьалхарча квартале тха мехкдаьтта-промыслови управлене мехкдаьтта дIа а дохийташ, производственно - товарни конторе дIалуча хала хьалаш нийсденналале, коммунист И. Г. Величко керте латтача мехкдаьтта дIаухийтача цеха коллективо кийча продукци дIаяхьийтара план тIеххкхоачашйир, иштта кхоачашъяьй пхе бетта план а.

Цеха болхлоша, инженерно-технически болхлоша дукха балхаш дир Алиюртовски мехкдаьтта парка болх вIаштIехьбаккхара, цу гIулакхо торо хилийтар дукха мехкдаьтта луча массехк скважинера «Iаьржа дошув» цу парке дIачуахийта.

Май бетта мехкдаьттеи гази йоаккхача Эльдарово яхача участка коллективо «Грознефтегаз» яхача мехкдаьтта газови управлене коллективаца цхьана кхы ши конденсаторник оттайир, цу мероприяте вIаштIехьдалийтар центральни трапии установка болх бе йолаялийта. Цул тIехьагIа дикагIа пайда эца болабелар газах. Трапии установка болх бе йолайолийтача къаьстта дика къахьийгар сварщикаша Буравлев Николая, Лукьянов Владимира, Глоба Анатоле, слесара Абозин Ильяс, Голованов Платона, кхы дуккхачар а.

Укх шера тха мехкдаьтта промыслови управлене хьадоаккха мехкдаьтта дIадахача шера хиначул дикка дукхагIа хургда. Из къаьгга хьахьокх укх масалас: укх шера июнь беттага кхоачаш дIадахача шера цу хана хинначачул 6 бIаь тонн дукхагIа да хьадаьккха мехкдаьтта.

Мехкдаьттахой балха чIоагIа Iаткъаши новкъарле еши гIулакх да «Южгазпроводстрой» треста СМУ-9 гIишлошъераша Алиюртовски мехкдаьтта парке деш дола гIишлон балхаш шийханнахьа чакх ца дахар, из бахьан долаш цу объектах бизза пайда эцац. Дукха я цига хьалъе а йолаяь, цар бехках хьалъяь ца йоалаш йола установкаш. Из бахьан долаш цигара лакха дебит йола скважинаш болх бе дIайолалла йиш йоацаш я.

Укх шера тха мехкдаьтта-протехкараша бурув теха а даьккха хьачуеннай лакха дебит йола цхьа скважина, хIаьта хIанз бурув теха а даьнна хьачулуш я № 53 йола цхьаькха скважина а. ГIишлошъераша шоай ханнахьа гIишлон балхаш чакх ца дахарах болх дIабелабе йиш йолаш бац цу скважинашка.

Тха мехкдаьттахой коллективо ерригa шийторонаш oарцагIъяьхай юбилея сийна тIаийца декхараш толамца кхоачашдара. Уж ханал хьалха кхоачашдергхилара тхо дог тийша а да.

Н. КОРНИЛОВ,

«Горскнефть» НПУ начальник.

Коммунисташ — кердачун инициатораш

Таргакхоачаш доагIача Октябра юбилейна сийленца накъабахара хьинаре къахьег «Малгобекнефта» НПУ II-гIча промысла мехкдаьттахоша. Тха предприяти кердача системах болх бе йолаелча гIоне дикача оагIонгахьа хувцаденнад промыслера гIулакхаш. Белггала гуш я кердачен къаьначен боахам лелабара формай башхалонаш.

Керттерча фондех нийса пайда эцара, продукци яккхарга дIалодар лох а деш дукхагIа пайда баккхара тIаераяь я промысла мехкдаьттахошта юкъе яьржа социалистически яхь. Хьалха транспорт е балха агрегат болх на беш сепа латташ хилча из теркал ца еш тIехвоалар тха болхло, хIаьта хIанз из санна дола гIулакх нийсделча оарцдоаккх цо. Дукха ха йоацаш промысла экономически хьалах лаьца дош дийцар собране. Балха нийслуш дола кхоачамбоацараш дIадахареи промысла пайда бергболеи мероприятеш белгалйир мехкдаьттахоша. Масала, эксплуатационни скважинашка песчани пробка давлени а на еш глубинни насосаца цIенъяра мероприяти белгалйир. ХIаьта из метод балха юкъейоалаяр бахьан долаш боккха пайда баьннаб промыслана. Нагахьа санна хьалха цхьайолча скважинашка песчани пробка къаьнача методаца цIенъеш 30—40 сахьат доаккхаш хиннадале, кердача методаца 1,5 сахьата бу из беррига болх.

Балха керда мероприятеш юкъеккхухьарех ба промысла дикагIа бола производственникаш воккхагIа вола мастер коммунист А. М. Келигов, операторaш коммунисташ Х. Балоев, Х. Долгиев, мастер коммунист Б. Бычков, иштта кхыбараш.

«Совета Iаьдала 50 шу» яха цIи яккхара социалистически яхье яьннай промысла мехкдаьттахой бригадаш. Цу яхье хьалха латт мастер коммунист Бычков Д. П. керте латтача бригада коллектив.

Дукха ха йоацаш продукцега дIалодар лохдараи цун кхомбараи комисси вIашагIъеллай промысле. Цу комиссе юкъе коммунисташ а ба. ХIанзае а цу хьакъехьа мероприятеш белгалъяьй комиссе.

ЦIенхаштта теркам тIабохийт коммунисташа социалистически яхьа кердача формашта. Коммунистически къахьегама коллективи ударники яха цIи йоагIаш делайой хьожаш промысле лоархIаме болх чакхбаьккхаб пар. ХIаьта социалистически яхьа итогаш еш коллектива члена бытовии дезала юкъереи гIулакхаш миштад теркалду, партийни группаша.

Лакхара образовани йола коммунисташ керте а латташ йиъ информаторий группа я промысле болх беш. Сакъердамеи боккха лоархIам болаши я информаторашa ешача лекцеи, беседай темаш. Мехкдаьттахошта сакъердамеи пайланеи хеташ чакхъяьннай промысле «Технически прогресси экономикеи», «Дунен халкъашта юкъера хьали СССР доазол арахьара политикеи», «Коммунистически морала дешаш» яха а иштта кхыйола а лекцеши беседаши.

Б. А. ПАНЧУК,

«Малгобекнефта» НПУ II-гIча промысла партбюро секретарь.

Политинформатораштa — новкъостал

Вахаро тIагIорттадаь дIадийхад агитатораштa - универсалашта метте знаней тайп-тайпарча доакъоех бола политинформатораш оттабелга. Белггала да а да из иштта хила дезаш — нагахьа саг хургвац хIана массаза а санна газета тIара заметкаш юха хьайийцаяр-аьнна кхоачам хулаш. Вахаро хоадамболлаш хьоттаву политически агитаци ерг йола керда тайна толашагIа вола болхло — квалифицированни, моллагIча цхьан даькъе дукха дийша, белггаларча дешаех лаьца эгтара кердагIа йола сведенеш хан-ханнахьа хьанйеши кIоаргга кхетаеши вола, хулаш йолча событеех лаьца алхха хоам баь ца Iеш, цар маIан кIоаргга довзийта, цар овлаш, лоархIам, перспективаш хьагучаяха ховш вола болхло.

Политически балха уж формаш мехка политически, экономически, культурни вахарахи дунен халкъашта юкъерча гIулакхехи лаьца бахача нахага шерреи цахалдаши хоам бара ларда тIа оттаяна ярггьяц ерриг политически агитаци яьхача КПСС XXIII-ча съезадо дIадийхараша маяххара я.

Кхетадеш да, информаторий институт хьаелга агитколлективаш механически дIаяхара маIан долаш ца хилар. Нахаца (масала, даьлах тешарашна) беча индивидуальни балха тIа а хIаьта иштта хаьдда долча цхьаца моттигерча хьалашка а дика кийчо йолаш вола агитатор хиланза варгвац. Цар шоай болх дIахо бергба, вахаро царна хьалхашка а доккхий декхараш оттадеш дале а.

Нохч - ГIалгIай АССР-е Iайна информаторий балха опыт Iомаяро хьагучабаьккхар дIанийсбенна баьнна керттера биъ лостам: партеи правительствай чурча политика дешашта бола информатораш. арахьарча политикаи дунен халкъашта юкъерча гIулакхийи дешашта бола информатораш. промышленностеи юрта боахамеи экономика дешашта бола информатораш. морала дешашта бола информатораш. Цу тIеххьарчар керттера декхар да коммунистически общества саг хьалкхевар.

Информатораштa методически новкъостал дара республика ерригача районашка информаторий советаш вIашагIъехкай. ХIанз цар чу болх беш ва хьалкъа боахама тайп-тайпарча доакъошкара дикагIа кийчбенна 160 совгIа новкъост. Масала, Наьсарен районе информаторий советe болх беш ба новкъостий А. Б. Чербижев — производственно - монтажни контора керттера инженер. С. Добриев — районни амбулаторе рентгенолог, кхыбараш. Совета кулгалдеш я КПСС райкома пропаганда отдела заведующи нов. Д. А. Даурбекова. Город МалгIабике совета членаш ба новкъостий М. М. Агиев — юкъерча школа директор, Б. Б. Албогачиев, Ф. В. Щукин — парткомий секретараш. ЧIоагIа квалифицированни болча специалистех вIашагIъехкай советаш кхыча районашка а.

Сакхетам шерра хила а шоай знанеш, методически говзал цахадлаш лакхъе а езаш болча цу боккхачеи атта боацачеи балхага хьежжа хIара политически информатор хилийта гIерташ йоакхо ю партийни организацеша. Уж гIулакхаш дизза доахкаш хилара алхха болх бе раьза хилар кIезига да, цул совгIа уж цунна тIера а хила беза. Дего тIа ца эцаш; цунах чIоагIа безам бенна ца хуле, бокъонца бола, толам боаккхалургбац.

Политинформатораш хьахоржилга, советаш вIашагIйоахкилга атта декхар дац. цхьабакъда, из балха юхьиг мара яц. Керттердар политически информаторачи хьалкхебелга да. Деша багIарашца бокъонца бувзам а лоаттабеш, лекцейи групповой беседайи совленаш шийна чухь дика таръеш хила еза политически информаци, хIаьта из тайпа говзал хана йIоахала мара вIаштIехьъялац.

Республике массайолча моттигашка чакхъяьннай информаторий семинараш, цар йиш хилийтар политически бIухошта хьалхашка уттa керттера халонаш хьагучаяха. КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политически дешара ЦIен методисташа лаьрхIа Iомалир политически информатораштa дIадехараш. хIаьта уж тIа-тIа дукхагIа кхоачашдергйола наькъаш белгал а даьхар.

Отта а чь, политически организацешка дIаяхьийтай наха юкъе беча политически балха керттерча лостамех йолча политинформацей тематика. Дуккхача темаех лаьца информаце шерра планаш оттаяьй, эшаргдолча литература спискаш хьахержай. ЧIоагIа уйла тIайохийташ я информатораштa долча новкъостала лаьрхIа материалаш хан-ханнахьа кчуехкаш йола къаьстта шоай тайпара папкаш.

Уттаеши дIакхухьийташи я чоалханегIа йолча темашта хетаяь методически материалаш. Царех цхьаьраш ераш я: «Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъялари СССР-е къамий дош къоастадари», «ЛеррагIа интенсификаци яр — вай юрта боахам дегIакхуврара керттера лостам», кхыяраш.

Вай республике санна, иштта цун доазонел арахьа а информатораштa беча балха опыт ювцачи йолча журналаш тIарчеи газеташ тIарчеи статьяьй картотека лелаю. Информаци хадданзеи дикагIеи хилийтара новкъостал дергда дукхагIа йолча парторганизацешка йолаш йолча технически средстваща. Республикерча политически дешара ерригача кабинеташка йолаш йолча диафильмай, граммофонни магнитофонни записий къаьстта картотека лелаю политически дешара ЦIагIа. Информатора хала да, масала, «Октябрьски революце дерригдунен-исторически лоархIами СССР-е социализм котъялари», «Капитализмагара социализмага гIолга исторически хиланза дардоаца хIама», «ХIанзарча этапе капиталистически мехкий болхлой классо лоаттабу къовсам», «Бонски реваншисташ» яхараш а кхыдараш а санна дола диафильмаш доацаш Iе.

Политинформатора иштта шеторонаш - лу магнитофонни граммофонни записех пайда эцаро а. Массе тайпара наькъаш долаш я уж записаш. Царех цхьараш методически я, масала, «Лекторски говзала лардаш» е «Ораторски говзалах», кхыяраш. Уж я бокъонца йола материал чулоацаш а яаьяра формагеи методикагеи диллача хьокхаме йолаш а, масала: «Коммунизм хьалъергйола идейни саг хьалкхевар' — СССР гражданина сийлахьа декхар» е укх темах лаьца яь запись: «Коммунизми дын». Еррига докладаши лекцеши квалифицированни лектораша - методисташа йийшай.

Цхьабакъда, практико хьахьокх, новкъостал дара уж гIулакхаш кхоачамболаш ца хилар. Информатораш декхарийла ба доархIамегIеи кердагIеи йолча проблемаех лаьца дувца, цудухьа цар на оперативни информаци эш методически центрий — политически дешара ЦIени кабинетийи, производственни парткомий оагIонгахьара. Цудухьа лаьрхIад пропагандистий дешара опытага хьежжа политинформаторий дешар хан-ханнахьа хургдолаш вIаштIехьдаккха. Июнь бетта политически дешара ЦIагIа информаторий советий члений шин дийнахьара семинар ергья информаторий районни семинарий кулгалхоша шоай балха методиках лаьца ешача дуккхача лекцешка ладувгIаргдолаш, хIаьта секцешка мабарра Iомабергба цар саготагIа эшача темай чулоацам, уж дуккхача нахага дIакхоачаяра даькъе хаьдда йола методически приемаш.

Къахьегамхоша чIоагIа теркалдеш да Советски паччахьалкхен чурчеи арахьарчеи политика дешаш, дунен халкъашта юкъерча гIулакхий, промышленностеи юрта боахамеи экономика морала дешаш. Цу проблемаех лаьца хIаизле а хан-ханнахьа выступленеш ю Нохч - ГIалгIайчен радио чу гIолла.

Укх гаргарча хана политинформаторий ладувгIа йиш хургья американски империализма агрессивни политика овлаех, къамий къона паччахьалкхенаш дегIаахара наькъех. къахьегама овсарле лакхъяр духьа лоаттабеча къовсаме хIаране лаьца езача моттигех лаьца квалифицированни лектораша радио чу гIолла еча беседашка.

ЛоархIаме моттиг хетаю политинформаторий методически говзал лакхъяра дешашта. Республиканско радио чу гIолла массехк лекци ешаргья оаха методиках лаьца. Царех керттера яраш ераш я: политически информаце Iилмаи лардаш, политинформаце тIара педагогикаи психологеи элементаш, выступлени е информатор кийчвар, политинформаци чакхъяккхара методика; информацей лакха идейность, уж хоадамболлаш хулга; информатора къамаьла культура; политинформаци йолча хана технически средстваех пайда эцар, кхыраш. Цу выступленешка ладувгIа йиш хургья информаторий хIара оршотлийнакъа делкъел тIехьагIа 5 сахьати 15 минути яьлча.

Гаргакхоачаш латт дерригдунен-исторически ди — Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизар. Вай болхлой. колхозхой. къаьстта а вай башха-дикача советски кагирхой цIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа безам ба советски халкъа турпалерча наькъа вехаш йовза, цар беам ба мехка политически вахара юккъе хила, дунен революционни процесса перспективаш йовза. Цо къаьстта бехктоккхам тIабожабу шоай гIулакх творчески кхоачашдеш хилча мара шоай декхараш дизза кхоачашде вIаштIехьдаргдоацилга ховш хила безача политинформатораштa.

С. ВАРЛАМОВ,

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома политически дешара ЦIен заведующи.

ЮРТАШКА ГIИРСАШ ХЬАЛДАРА — ДУКХАГIА ТЕРКО

Вай паччахьалкхено лерхI, юххера а, городашкарчул кIезигагIа йоацаш паргIатонаш юрташка а хулийтилга. ХIанз республика колхозашкеи совхозашкеи дукха хьалдеш чуIе цIеноши а общественни зданеш а, производственни хьайбаштеи комплексаш а я.

Юртий лоархIамера узлаш я общественни центраш. Из — массаза а лаьттан даькъаца ювзаенна йолча общественни зданей комплекс. Цу даькъа тIа дIатарду поселка дерригa культурни вахар. Уж зданеш хIанз дуккхача совхозашка хьалъяь яьннай, хIаьта вокхазахьа хьалъе йолаеш я. Масала, хIаране чу 400 моттиг хургйолаш йола клубаш хьалъеш латт Толстов - Юртеи Алхан-Калаи. Хьалъяь йоалаш латт Энгель-Юртара 3-за вIаштIаръяь школа. Сихъяь хьалъеш латт хьайбаш леладу фермаш, производственни базаш, машинно-тракторни ковнаш, кхыйола производственни зданеши гIирсаши.

«Гудермесский» совхозе 800 Iатта МТФ хьалъе, «Автуринский» совхозе 200 Iатта коровник, «Надтеречный» яхача кочсий совхозе 400 Iатта МТФ хьалъе аьнна проектни документаци дIаеннай. Сомаш-баьццаарaш леладеча 3-ча совхозе 100 эзар квадратни метр йолаш тепличнопарниковни боахам хьалбеш латт. «Ингушский» совхозе хьалъяь йоалаш латт 400 условни ремонта лаьрхIа мехмастерской, 50 автомашина лаьрхIа гараж, кхыйола производственни зданеш. Ялати баьццаараши, минеральни удобренеш а ядохимикаташ а дIаоттаяь лоаттаергйола складской комплексаш хьалъе йолаяьй. Хьалдеш дукха гIирсаш да кхычахьа а. Юрташка шерра балхаш дIадоладаьд уж хиша, канализацеца. йовхална Iалашъяра.

Цхьабакъда, юрташка хьалдеча гIирсий дикал хIома а тоъам болаш ца. Цу деша уйла дукхагIа тIаихийта еза. Паччахьалкхено хьалдайташ йола гIирсаш дIакхоачашданза балхаш юхе а дуташ, отделочни балхаш эсала а долаш дIател эксплуатаце. Комплексность йоацаш ду гIирсаш хьал. ГIишлон балхаш хаь даьнначачул тIехьагIа керттера гIирсаш эксплуатаце дIател. хIаьта уж хьалдеш хинна участок дуккхача шерашка цул тIехьагIа а яьсса ул. Хьалдеш долча чуIеча цIеноех дуккхадараш эстетически гIулакхага диллача кIезига мегаш да. Тайп-тайпара цIеноши хьалле деза ха хьакхаьчай. Нагахьа санна хIанз хьалдеш дола цIеноши дукхагIча даькъе куцалахьа доацаш, секционни дале а, дIахо йолача хана нийсеш йола цIеноши, лоджаши йоккхий балконаши йола цIеноши хилийтар ловра. КIезига юкъекхувл бассейнаш, фонтанаш, кхыраш санна йола кагий архитектурни формаш.

Юртий поселкаш хьалъяра лоархIаме документ да планировка яраи гIирсаш хьалдараи оттаяь проект. Дуккхача совхозашка уж тайпа проекташ йолаш я. Соахка планировкай проекташ оттаяьй «Гудермесский», «Самашкинский», «Атагинский», «Джалка» яхача, кхыча совхозашта. Укх шера планировкай проекташ оттаергья «Грознефта» УРС-а № 4 йолча, № 15 йолча, «Стерчой» яхача а кхыча а совхозашта. Уж тайпа проекташ йолаш яле а, кхоачаш ца еш дукха гоаю. ХIаьта планировкаши проекташи шоаш маьрра 5 — 7 шера чакхъяхаро дика результаташ лу массадолча хьокхамашта. Халахете а, уж тайпа масалаш вай республике доацаш да. Цу гIулакхо чIоагIа новкъарле е тарлу Ерригсоюзни конкурсе — дикагIа тоаьча поселкашка хьожача. вай поселкаша призови моттигаш лувцара. Колхозашка кхы а вогIа да гIулакхаш.

Юрташка цIеноши хьалдераштa хьалхашка доккхий декхараш латт. Бахача нахага шоашка а дукха хIама дулургда юрташ тоаяра. Царга дика дулургдолаш балхаш да паркаши скверaши дIайогIилга, цIенои порядоки оттаелга санна дараш. Дог гийша хургда вай юрташка гIирсаш хьалдара даькъе доккхий хIамаш карагIдувларна вай колхозаши совхозаши сийлахьча денна — Советски Iаьдала 50 шу дизара накъагIоргхилараx.

Ш. ЕВЛОЕВ.

«Севкавгипросельстрой» Грозненски филиала группа кулгалхо.

ХЬАЬНАЛА КЪАХЬЕГ

Шерлуши тоалуши латт Грозненски Iилматохкама института опытни завод. Экспериментальни балхашта лаьрхIа хьалъеш латт керда установкаш, вокхарна реконструкци еш я, кхоалагIъяраш тоаеш я. Опытни установкашка хIанз йоаккхаш йола продукци института эшача гIулакхашка яха ца Iеш, цун доазонел гаьнна арахьа а йода.

Iилмахоел, лаборантел, операторел, конструкторел совнагIа институте болх беш ба электрикаш, токараш, слесараш.

Цар деналерча къахьегамо, кхетамо, хьинаро Iилмахошта новкъостал ду мехкдаьттахи газахи продукци яккхара технологически процесс хьаелла е тоае. Са безам ба царех цаI вувца.

Дукха хана денз вовз сона Назаренко Борис Евгеньевич Цо бу болх зувш а цун хьинарахи шийн гIулакх говзаш из хиларахи гамаш еш а хиннав со. Нагахьа санна гаьнаро бIарахьежача цкъарча юхьига хетадургда Бориса болх шортига бу аьна, цхьабакъда, лаьрххIа зийначул тIехьагIа хьона хийттача тайпара хилац из. Назаренкос сих ца луш хьаж насоса оатхал, лаьрххIа хьажа а хьеже юст из, эшшача моттигерa хьалъайю, тIаккха оатхал низ совнагIа тIабахийта ца безаш шийн моттиге дIаотт. Дукха ха йоацаш цеолиташ хьахулийта мешалка дIаоттаеш а вIашагIйоллаш а вар слесарь.

Из болх чакхбаккхара луш хинна ха кIезига яр, цхьабакъда, Бориса шийн новкъостащца ханал хьалха чакхдаьхар дерригa балхаш. «МегаьдхIаьта, сиха бе беза — бергба-кх сиха», — кхы хIама на оалаш дIаволавелар из. Йоачаи латташ ди доллашехьа а. дIахо шийн болх беш вар Назаренко. Сварщикаша болх бе безача моттиге белгалонаш йора. массехк моттигера турбопровод вIашагIхоттар, хIаьта ше кхыькхе болх бе отт. Арматура тахка а тохкаш дIаоттар сварщикаш из вIашагIхетташ боахкашехьа а. Цхьанна а минута бац сатем. Долла хIама а нарядага, эттаьча планага хьежжа лел. 14 шу совгIа да я Назаренкос слесаралла болх бу, хIаьта цу юкъа новкъосташта юкъе доккха сий а даьннад цун.

Цхьабакъда, цхьа бахьан доацаш дац новкъосташа цун сий дар а из ларxIар а. Аттача наькъаца нахьавац из цунга.

17 шу даьнна дIамига саг ше волча хана йистеяьккхар Бориса ремесленни училище, тIехдика экзаменаш дIа а луш. ХIаманна духтIавала гIерташи къахьегам дукха безаши вола из преподавателаша лоархIаш вар. Практика дика Iомаяьча Бориса атта дар 5-гIа разряд йоаккхаш, цунца дийша баьннача дукхагIчар 4-гIа разряд мара яьккхаепе а.

Дийша йистеваьлча Грозненски химически комбинат хьалъеча хьожавир из училища. Цига цун йоккхий аппараташи колоннаши вIашагIъехка, этилови спирт доаккха 32 цех. газоразделене 7-гIа цех. ТЭЦ-агахьа йола эстакада хьалъеча, дукха кхы тайпа балхаш деча дакъа лаца дийзар. Укхаза бокъонца балха хьинар чIоагI а денна эскаре гIулакх де вахар дIамига саг — Назаренко Борис. Эскарера гIулакх чакхдаьнначул тIехьагIа химически комбинате Зайцев Василий Иванович механик а волаш йолча болх беча 17-18-ча цехе балха юхавера из.

Назаренко лоацпача хана Iомавелар центробежни, Iанара, поршневи, вакуумни насосашта эксплуатаци а, ремонт а е. «Iьмера, дика болхло ва», — оалар цунах цеха механика. Балхага гIолларча новкъостaша цеха комсомольски организаце бюрона юкъе хержар из. Цигга вахар Борис парте а.

Цхьабакъда, цул тIехьагIа дазар а кхийтта, лораша даьча хьехарах химкомбинатера ГрозНИИ балха вода Назаренко. Тайп - тайпара балхаш де дезаш хул институте. Бе безача балхага диллача, дIамагIа хилар мара хIама доацаш, заводашкара яр морг яр оборудовани. Цу юкъа тоъал опыт Iайнаяр Назаренкой, цхьабакъда, теоретически знанеш тоъаш ца хиларах № 1 йолча болх беча кагирхой школе деша а вахе, из тIехдика чакхйоаккх цо. ХIанз шийна оттаяь планаш йолаши институте деша ваха кийчлуши ва Борис. Цу цхьан ханна ше-шийна программа а оттаяь, алхлагIа разряд дIаелар цо. Массане а иштта вIаштIехьдоалаш дац из. ХIана цхьаккха установка яц ремонт еча юкъе Назаренкос дакъа ца лоацаш.

Борис Евгеньевич — коммунист, институте боккха общественни болх беш ва.

Из «Экспериментатор» яхача пенгазета а «Крокодил» яхача сатирически газета а редактор. ВОИР правлене член ва, цкъа санна дуккхаза хийржав из местни комитете, цехкоме, партбюро. Ремонтни группа коммунисташа группоргалла хержав из. Цкъа санна дуккхаза а поощренеш яьй цунна института администраце. Борис — хьинаре рационализатор. Дуккха рацпредложенеш тийннай цо. Алхха укх цхьан шера керда кхо хIама доаладаьд цо балха юкъе.

Слесарaца Г. Савкинца цхьана хьадага а лаьца, цо юкъейоалаяьй бельтинг хувцаргйолаши берилеви аьшкасаьрг вакуум фильтра берда эза тIалустаргболаши йолча приспособлене конструкци. Цу тайпарча приспособлене йиш хулийт болх беча моттиге, токарни станока тIа ваха ца везаш, шийн балхаш чакхдаха. Цхьаькха приспособлени — овхийташ дола валикаш сихагIа вIашкатоIаде. хIаьта из бахьан долаш дуккха а сихагIа ремонт е йиш хиннай. ХIана, Советски Iаьдала 50 шу дузаш, доккхагIа дола декхараш тIаийцад Б. Е. Назаренкос. хIаьта уж тIеххкхоачашдеш хьа а вогIа ва.

А. НАЗАРОВ.

ХЬАЙБАЙ — ЙИЗЗА ЙОАККХО

ФЕРМАШТА ДУКХАГIА ДОАКЪАР

Республика кхыча боахамашка санна юбилейни шера тIаийна лакхара социалистически декхараш кхоачашдара шерра яхь йоаржаьй Сунженски района «Победа» яхача колхоза кхаш леладерашеи механизаторашеи. Юртбоахама ерригача культурай дика хьувкъам кхебара агротехнико дIа мадеххара хьатIаьннача культурашта дика гIулакх ду цар. Цунна цхьана дицдалийтац укхаза хьатIалоагIача Iана хьайбашта доакъар Iалашде дезилга.

Эрий баьцаш тIаювлаш кIезига понаш я колхоза доалахьа, цудухьа боккха теркам тIабахийтар механизатораша, хьайбаш доажале горохи кIаи вIашагIьэдаь смесь, силоса лаьрхIа хьажкIа, корнеплодаш дIаера, хьакха йиш йолча мангал хьаккхара.

Цу гIулакха къаьстта дика оарцагIбаьннаб колхоза цхьоалагIча тракторно-полеводчески бригаде. Горохи кIаи вIашагIьэдаь смесь хьакха эггара хьалха шийи агрегат араьккхар коммунистически къахьегама ударник волча Кишов Анатоле. Цунна тIехьа йол хьакха араьккхар шийи агрегат тракториста Солянников Владимира.

— Овсаре къахьег механизатораша, — йоах тракторно-полеводчески бригада бригадира Безбородов Александра. Доакъар хьакха доладеннача хьалхарча деношка эрий баьцаш тIаяьннача понаша 20 гектари, горохи, кIаи вIашагIьэдаь смесь 52 гектари хьекха аьннай. Йокъалушше а волокушаца хьагул а еш, токхораш ю, тIаккха сихха аргIаш хьалъувттаду. Волокушаца йол гулъеш хьинаре къахьег Шаталов Владимира, Мещеряков Виктора, аргIаш деча Кишов Анатоле, Долгов Петра, Крапивин Георге.

Иштта яхье баьнна доакъар Iалашдара къахьегаш ба доаллахарча шоллагIча тракторно-полеводчески бригаде.

— Хьалхарча голамаша дог гIоадоах, — йоах бригадира Роякин Николая. — Трактористa Касьянов Александреи йол хьокхараша Чечеренко Иванеи, Рязанов Викторен 36 гектара тIара эрий тIаьнна буцц 38 гектара тIара горохи, кIаи вIашагIъэяь смеси хьеккхай.

Белгалдаккха деза йиълагIча бригада механизатораша доакъар Iалашдарца цхьана шера ши хьувкъам чуэцаш шортта доакъар Iалашдара ерригача торонех пайда эцаш шерра къовсам лоаттабелга. Соакха гурахьа доакъара дIайийна культураш хьайбашта юаьчул тIехьагIа мукъаьннача цхьа бIаь гектара тIа силоса лаьрхIа хьажкIаш дIайийнай укхаза. Силоса кхы а культураш дIае кийчъеш я 58 гектар.

ШоллагIа юв культураш дIае болабеннаб цхьоалагIча тракторно-полеводчески бригада механизатораш. Укх деношка хьалхара итт гектар дIайийнай укхаза.

Хьайбаш леладераша а доккха дакъа лоац Iана кийчо яра. Цу даькъе дика гIулакх дIадоладаьд хьаккхий-товарни ферма коллективо. Фермана юхе шоай низашца бархI гектара тIа доакъара свекла кхею. ХьатIаьннача культурана хьалхара оасар даьд хьаккхарч лелаераша.

Витаминни доакъар кийчлу агрегат йолаеннай болх бе. Кхашкара люцернеи вIашагIъэяьча горохеи кIипеи кагий аьта моша смеси укхаза хадданза хьатIаккхухь колхоза шофера, йокъае из лотошкашка ехкаш шоай балхах дика доархIабу колхозхой Доронов Алексей, Копанев Александр, Лудошников Николай. Чутесса кхо сахьат даьлча йокъаьйий моша масса хьалу транспортера. Цул тIехьагIа хьаьр чу кхехке оахь. Кийчдаь витаминни доакъар шурий-товарни ферме дIахьу.

Иштта дерригa низаш тIалахийта Iана кийчо еш хьайбашта доакъар Iалашдара къовсам лоаттабу колхозхоша.

Н. МОИСЕЕВ,
Сунженски района «Победа» яхача колхоза партиома секретарь.

ШОЛЛАГIА ХЬУВКЪАМ КХЕБЕРГБА

Цхьайола доакъара лаьрхIа кхееш хинна культураш хIанз хьекхачул тIехьагIа кхай йисте халъэза аргIаш деш ба МалгIабика района «Кавказ» яхача колхоза шоллагIча комплексни бригада механизатораш. Иштта укх деношка 132 гектара тIа дIадийна хинна рожь хьекха мукъаьннача участкашка лаьтташ аха болабеннаб кхаш леладераш. Цига хIанз сихха цIаькха хIамаш дIа а йийна укх шера шоллагIа хьувкъам кхебар духьа къовсам боаржабаьб укхаза. Цу участке лаьтта оахаш кхо агрегат я. Дика ду оахам трактористаша Серяков Ильяс, Бархашов Михаила, деттIа доах макхаш Мутиев Гамзана. Цар кийчдеча кхай тIа бригадо дIабедерхI 50 гектара тIа борц, иззал суданка, 20 гектара тIа гречиха.

3-ча июне кийчдаь даьннача лаьтта борц бе йолаеннаяр Ященков Владимиреи Бутов Александреи агрегаташ.

Мукх дIабийнача 43 гектара тIа хьайбаш доажадаьл. ХIанз из кха аха а аьха шоллагIа хьажкIаш дIайийна баьннаб шоллагIча бригаде.

М. САЛМХАНОВ.

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

Къаьстта къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу укх юбилейни шера тха шоллагIча бригада членаша. ТIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара боккхача лоархIаме да бIаьсти йийнача культурашта агротехника бокъонаша дIадеххача тайпара гIулакх дар. Советий Iаьдала 50 шу дузача ден сийна юртбоахама продукташ дукхагIа яхара совхозе йоаржаяьча социалистически яхье хьалха латтарех я тха бригада коллектив.

55 гектара тIа кхею бригаде шекара свекла. ХIаьта тIаийцача декхарашка хьежача хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 250 центнер мерза овлаш даха дезаш да тхо, план 200 центнер йолча. Из толамца кхоачашдара де дезар дийцар бригада членаша вIашагIкхийтта. Гулакх де деза участкаш хIара звенона тIачIоагIийр.

Соакха гурахье а болабелар бригада къахьегамхой юбилейни шера бIаьсти ювча культура йоакхо е. Агротехнически дикача хьалашкеи доацача ханеи 30 сантиметр кIоарга зиба аьхар дерригa лаьтта. ТIаккха цу дерригача лаьтта макха баьккхачул тIехьагIа хIара гектара тIа пхийтта тонн органически, шиъ центнер минеральни удобренеш тайсар. Лаьттана тIоадал чуйолийташ хий диллар.

Гурахьа даь гIулакх зехьа дов тарлу нагахьа санна культураш агротехнически хана дIа ца юйя. Цу гIулакха боккха теркам тIабахийтар оаха. Лаьтта дIоахлушше участкаш тIа араьлар дика тоаь техника. Шекара свекла фу дIадоллаше а лаьттаница иштта а кIезига йола тIоадал йовргйоацаш катокашца IотоIатир лаьтта. ТIаккха культура хьатIаялале оасарца къовсам лоаттабеш макха баьккхар. Шекара свекла хьатIаьнна ши гIа техача хана мугIараштa юкъе культиваци йир.

ХIанз ниийлхъаь а баьнна цуна минеральни подкормка еш латт тха бригаде, хIара гектара цхьацца центнер аммиачни селитра кхоачийташ. Из болх беш ва йоккха опыт йола механизатор Абдулмажидов Джабраил. Сменни норма итт гектар йолча, 14—15 гектара гIулакх деш лакха хьокхамаш гойт цо. Цахадлаш оасарца къовсам лоаттабу механизатораша. Культурашта зенера салоахка хIамаш хургйоацаш участка тIа ядохимикаташ техай.

Тхоай свеклана дерригa а гIулакхаш даь даьлча кхыча бригадашта новкъостал де лаьрхIад оаха. 104 гектара тIа дIайийнача гидуаргашта оасар деш латт. ХIанзле 40 гектара тIа оасар даь даьннад. Шоай нормаш 120—130 процент кхоачашъеш къахьегаш ба Хусиева Совба, Магомадова Аьсет, иштта кхыбараш а.

С. ИЗРАПОВ,
ГIудермесски района «Дружба» яхача колхоза механизатор.

Кхашка хьинаре къахьегаш ба Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза механизатораш. Цар кийчду хьайбашта доакъар а. БIаьстан юхье йоачаш кIезига хиларах дика хиннаяц доакъара дIайийна культураш. Цудухьа эрий тIаьнна баьцаш дукхагIа хьокх укхаза.

Итт агрегат я укхаза йол хьокхаш. Болх дIаболабеннача хьалхарча шин-кхаь дийнахьа 650 совгIа гектар йол хьекха а баьнна, ах вIашкатехай цар.

Цхьан дийнахьа кховзткъа тонн йол вIашкатох Г. Зыртова агрегата.

СУРТА ТIА: Г. Зыртова агрегат аргIаш деш я.

Н. Кобиашвили сурт.

США ПРАВИТЕЛЬСТВАГА ЯХЬИЙТА СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА НОТА

ХьалхагIа дIаккхайкадаь махкалара, американски тIема самолеташа вьетнамски Камфа яхача порте «Туркестан» яхача советски теплохода дов дарца дувзаденна укх шера 2 июне Советски правительства хоадам болаш йола духьале кхайкаьй США правительствага.

Укх шера 3 июне США пачхьалкхен департаменто Вашингтонерча СССР посольствага хьаеннай США правительства жоп луш йола нота. Бакъдараш сецца цIена бIаргагуш доллашехь а цу тIа даьссача дешашца харцду американски тIемахоша из зуламе гIулакх даь хилар.

Цунца дувзаденна укх шера 5 июне Москверча США посольствага дIаеннай ер чулоацам бола Советски правительства керда нота:

«Советски Социалистически Республикай Союза правительства цхьаккха а тайпара тIа ца эцаш дут укх шера 3 июнерча Америка ВIашагIкхийттача Штатий правительства жоп дуча нота тIа дувца американски тIема самолеташа «Туркестан» яхача советски теплохода дов дарах бола бехк тIа ца лаца гIерташ хилар. Советски правительствага долаш долча бакъдараша харцдулургдоацаш тешал ду американски шин самолето советски торгови кемана бандиташха даь дов, — из бахьан долаш цун экипажа членех цаI ве а вийнав, масехнена човнаш а яьй, хIаьта кеманна шийна сакхаташ а хиннад, — гуччахьа хьалхе а дагадьна даь хилара.

Ховш да американски самолеташа «Туркестан» яхача теплохода даь дов йиикха ха а йолаш, дийнахьа делкъа ханна, причалагара дикка гаьна а долаш, Камфа яхача порта рейде лаьттачеи цу хана рейде цхьаккхе а кхы кемаш ца хинначеи хана даьлга. Цхьаккхе а тайпа шеконаш хила йиш йолаш дац американски летчикаша «Туркестана» бомбаш чуеттачеи цуна пулеметаш еттачеи хана уж пар цунна шийна хьежаьь хилар.

Шийи нота тIа США правительствага доах зулама бехкебараш бехказа бахар духьа йоацацара дIавIашагIъеллача оапий версе.

ПарггIата дунен халкъашта юкъе кечаш делара «кхерам хила а мегаш», США герзашца кийчлаьча нийзаша Вьетнамерча «законагIа йолча тIема целешта духьал» фегара операцеш еш хилара хьакъехьа американски нота тIа дувцараш кIал кIийле йоацаш да, хIана аьлча, Вьетнамера США герзашцара интервенци — из еррига дунен халкъашта юкъера бокъоний нормаш эггара гIожагIча тайпара телхаелга а да, хIаьта шо шийга диллача адамленна ду зулам а да.

Советски правительства бокъонца йоагIаш енна лоархI укх шера 2 июне Америка ВIашагIкхийттача Штатий правительствага дIаенна шийи нота».

БРИГАДО БОККХА ПАЙДА БУ

Хьакхетача маьлхаца дIалоладу кхашкара балхаш Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхоза Зелимханов Вахас кулгалдеча коммунистически къахьегама бригада коллективо. Дог гIоадаьнна ва укх деношка Ваха. Юбилейни шера дика хьувкъам хургба бригада кхашкеи бешамашкеи. Бакъдар аьлча из иштта ца хилар кхерам болаш ха эттаяр бIаьсти гаьнашта зизаш тохача хана. Цахадлаш делхача догIаша зизаш гIара пыльца дIаяккхара кхерам бар. ТIаккха лакхара хьувкъам кхебарах дог дилла мара дезацар бригада коллектива.

Дукха лаьтта дац бригада доалахьа — дерригa 205 гектар. Царех 40 гектар дIалоац баьцадараша, иззал гектар я шекара свекла'а, 15 гектара тIа кхею коартолаш, хIаьта юхейиса 110 гектар дIалоац сомий къедача бешамаша. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 300 центнер кабуц, помидораш, марковкаш, 600 центнер нарсаш, 280 центнер шекара свекла кхею бригаде хIара шера.

ТIаккха алапега дIалодача сомах хьахулар фуд? Хьаьц вай баьцадараш 1965 шера из хилар цхьа соми нийс кепиги, планах дийрхIар, 36 кепиг долча, 1967 шера кхы а 55 кепиг лакхделар из. Иштта, хIара шера болхлоша даьккхача хIара дома премиальни 32—52 кепиг тIаккхет. Баьцадараша совхоза боккха пайда дулга да из. Масала, дахача шера баьцадаарех 5400 сом пайда эца дийрхIадар совхозе, хьахиннар 38071 сом да.

Бакъда иштта дацар хьалха. ВорхI шу хьалха В. Зелимханов укх бригаде учетчик волча хана баьцадараш леладелга зене дар совхоза. Из иштта хилара керттера бахьан дар баьцадараш леладерий опыт кIезига йолга, царна агротехника бокъонаш дика ца йовзар. Из гIулакх иштта дита йиш йоацилга ховш вар Ваха, хIаьта из эргадаьккха тоадара творчески уйла тIаяхийтар цо. Из бIаргагора бригада болхлошта, совхоза кулгалхошта.

Шийи уйлаш балха юкъейоалле вIаштIехьдаьлар Вахий совхоза директе бригадана кулгалде хьожавича. Бригада керте эттача Вахас эггара хьалхагIа болхлошта хьалхашка оттадаь декхар дар баьцадараш кхеду агротехника Iомаяр. хьалха латта опыт караерзаяр. Цо де лийрхIар хьаллаьцар бригада членаша. Совхоза парткома, администраце новкъостал дир.

ХIаьта Ваха ше Дербентски сомий-баьцадаарий техникуме деша вахар. Чехка дIайодар ха, техникум йисте а яьккха диплом хьаийцар Вахас. Бакъда, техникуме дийшачох кхоачам хетанзар бригадира. ХIанз Горский юртбоахама института шоллагIча курсе дешаш ва В. Зелимханов.

1964 шера денз коммунистически къахьегама бригада яха цIи лелаю коллективо, хIаьта бригадира Зелимханов Вахий къахьегама боккха мах баьб правительства. 1966 шера СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Ленина орден еннай цунна.

Къаьстта уйла тIаяхийта къахьег укх юбилейни шера бригада болхлоша. Нагахьа санна дахача шера бригада баь цIена пайда 50 эзар сом хиннабале, укх шера из 80 эзар сомага кхачийта дош деннад коллективо. Шеко яц из дош цар кхоачашдергхиларах.

Малх къайла боалаш мара сацац бригада кхашкареи бешамашкареи балхаш. Беррига болхлой бахачул тIехьагIа а кхашкара дIаволац бригадир. Кхоана де дезачоа уйла еш хул из.

О. ДЖУРГАЕВ,
КПСС Урус-Мартана райкома инструктор.

КЕРДАЧОХ БЕРКАТ ДАЬННАД

Грозненски «Электроприбор» яхача завода коллективо планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх бу пхи бутт совгIа ха я. Кердача системах доккха беркат даьннилга хьахьокх завода болхлоша доахача къахьегама толамаша. Пхе бетта план 101 процент кхоачашъяьй цо. ТIаийцача социалистически декхарели пачхьалкхен планали совгIа араяхийца продукци 20 эзар сома маьха я.

Кердача системах болх беча хIана керттердар план кхоачашъяр хинна Iац, керттердар да кийчъча продукцеиа реализаци яр, — йоах завода планови отдела начальника нов. Чигринас. Из дика кхетаду заводе. Кийча продукци дIаяхьийтара пхе бетта план 104,5 процент кхоачашъяьй укхаза. Планох лаьрхIачул совгIа дIаяхьийта продукци 84 эзар сома маьха я.

Планироване кердача системах болх бар тхона къаьстта чIоагIа пайдане да, яхаш дувц завода болхлоша. Из ишта хилар гуча да. Хьалха цу система тIа уж болалехьа духхьала алапе фондера мара премеш деландар болхлошта, хIана цул совгIа духхьала премешта лаьрхIа фонд я заводе. Реализаци яь продукци дукхагIа мел хул, къахьегама овсарле лакхагIа мел хул дукхагIа хул цу фонде ахча, цунга хьежжа дукхагIа хул болхлошта премена луш дола ахча а. ХIанз заводе из фонд 30 эзар сом да. Бутт чакхбаьллингехьа, даьхача толамий итогаш а йийя, йоагIача тайпара премеш дIалу болхлошта. Цудухьа ди тIехьа лакхлу цига болх беча наьха балхацара безам. Цул совгIа юкъера лаьрхIача хIара болхлочун алапи 3,8 процент лакхденнад завод кердача системага яьннача укх пхе бетта.

Завода коллективо чIоагIа къовсам лоаттабу металли кхыйола материалаши кхо а эш цу чотах цIейна къахьегама совгIат кийчлара. Укх шера кхоаь электроэнерги 8 эзар киловатт-сахьат да, кхоаьд дукха тоннаш металл. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах пачхьалкхенна кходаьд 12 эзар сом ахча.

Заводе дикагIчарех лоархIаш я Майфат Иван Павлович керте латта цхьоалагIа цех. Цу цехе дIачуваьлча хьалхашка отта сурт хоза да. Пенех, бIарг тIаоттаргболчча, хьалтеха доахк юбилей сийна лакха къахьегама толамаш дахара болхлой тIахьехаш йола плакаташ. Царна юкъе белггала я хIара сменах нормаш 6,5 сахьата кхоачашъергья яхар. Цехерча дукхача станокаш тIа цIе вымпелаш. Цар тIа яздаь да: «дикагIвола токарь», «дикагIвола слесарь», «дикагIвола сборщик», иштта кхы дIа.

Вай республике ейза па Iеш, берригача мехка а йовзаши халкъа боахама дукхача отраслешка пайда эцаши йола дукха керда машинаш арахийцай цу заводе укх шера. ХIанз цига арахеца йолаяьй читально-копировальни аппарат. ХIаналехьа ара а хийца дIаяхьийташ уж 27. Ер шу чакхдалалехьа уж санна йола 2 бIаь аппарат йохкаргья заводо.

Цу кердача аппарата боккха пайда лу, моллагIа чертеж цхьайттазза доккхагIа а хулийташ фотопленка тIа хьатIалоаккх. Хьалха вай мехкарча дукхача городашка итташ миллионаш томаш тайптайпара чертежаш тIайола технически литература латтар помещенешка, йоах цеха начальника заместитела Шарабрин Георгий Дмитриевича. Цкъа-дале цар йоккха моттиг дIалоацар шоалагIадале шийна эша литература хьахаржара инженерно-технически болхлоша кIираш ха йоайора. ХIанз цу аппаратаца фотопленка тIа хьатIадаьха чертежаш хургда технически литература долча библиотекашка. Шийна эшшар хьа а ийца дIадахьа йиш а хургья. Цу аппарато чертежаш хьаечара къахьегама овсарле дикка лакхъяьй, кхычахьа балха баха йиш йолаш дукха инженерно-технически болхлой мукъьалийтаб. Октябра дезача цIейна совгIата электро-фотокопировальни яха цхьаьккха керда аппарат арахеца кийчлуш я завода коллектив. Цун модель кийчъяьй. Кастта цу моделага хьожаргья комисси. Укх шера арахеца йолалургья из а.

Керда машинаш арахецача къаьстта дика къахьегаш ба слесараш Рубанов Владимир, Лукьянов Валентин, Росланбеков Владимир, токарь Васильев Александр, кхыбараш. Царех хIаране сменах нормаш 120—125 процент кхоачашъю.

Бхомбараи экономи ярай город Грознерча промышленни предприятеша дIайолаяьча хьажаре а дика дакъа лоац цеха болхлоша. Цар социалистически декхараш тIаийцад къахьегама овсарле лакхъяра чотах кходаьча металлах РЭМ — ротационни электрографически машина хьае. Цун мах ба 19,5 эзар сом. Шейна совгIата мах а боацаш кходаьча металлах хьаяь из машина дIалургья пачхьалкхенна. ХIанз из машина хьаеча де дезача балхех 40 процент балхаш чакхдаьннад. ЛаьрхIачул бутт хьалха яь яккха дерхI цар из.

Б. КОСТОЕВ.

ЖУРНАЛА АРГIАНАРА НОМЕР

Укх шера июне араяоалача «Къилбаседа Кавказеи ЦЧО-и юртбоахама производство» яхача зональни журнала аргIанарча номер тIа я юртбоахама продукташ дукхагIа яхараи уж пачхьалкхенга йохкараи кхашка, фермашка къахьегамхоша лоаттабу къовсами Советски Iаьдал эттача шовзткъеи итт шера цар даьха толамаши дувца боккха чулоацам бола статьяш.

Цу хьакъехьа я КъилбаседаХIирий АССР-а юртбоахама министра Б. Торчинова язьяь «Рентабельность лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам» яха статья. Цу тIа автора дувц Советски Iаьдал эттача денз юртбоахам дегIабоалабара колхозхоштеи совхоза болхлоштеи карагIдаьннач ох.

Колхозий экономика дегIайоалаяра даим йоакхо ю правительства. Цунна тешал тIаийца массехк лоархIамера решени. Царна юкъе я колхозашта юкъарчал доацаш банковски кредитовани яр. Пачхьалкхен банкаца расчет делаяро юкъейоалаяьча кердача форма колхозашта фу лу дувц шоай статья тIа Ставропольски края пачхьалкхен банка Благодарненски отделене управляюще Н. Скогоревеи районни юртбоахама управлене начальника В. Коробейниковеи.

Лаьттана эрози хургйоацаш мишта къовсам лоаттабе беза дувцаш статьяш я «Эрозионни процессашта духьале» яхача рубрика кIал.

Ка бола ялаташ чуэца еза ха хьатIаккхоачаш латт. Юртбоахама къахьегамхошта бехктокхамера ха я из. Юбилейни шера хьувкъам лоацача ханеи ца бойташи мишта чуэцарга, мишта кхоачашдергда хьекха ялат оардлаше ча вIашкатохилга, цунца цхьана мукъадаьннача лаьтташ тIа культураш дIаювлга? Цу хаттарашта жоп луш язьяь я «Ца дойташи лоацача ханеи» яха статья. Цу тIа язду Ростовски областа «Целинский» яхача совхоза къахьегамхоша юбилейни шера хьувкъам толамца чуэцара лехача наькъех.

Механизаторашта боккха пайда дургба журнала тIа арайоалача «Кхы тIа а ялат цIендар», «Чана прессовани яра» яхача статьяша.

«Сомийн комсийн бешамаш лелаераш болча» яха йоккха раздел я журнала тIа. «Заочни семинар» яхача рубрика кIалхарча статьяшеи заметкашеи новкъостал дергда комсаш моша йолча хана де деза балхаш дерашта. ХIаьта иштта июле сомийн комсийн бешамашка де дезача балхех дола хьехамаш а да.

Зоотехникаштеи жа лоргараштеи пайдане я жа лоргача поточни метод вIаштIехьъяккхар дувца «Жа ларгара поточни метод» яха статья.

С. ЧЕРВОНЫЙ.

ДОТТАГIАШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Тахан вошал долча Дагестане Нохч-ГIалгIай литератураи искусстваи денош доладуча дийнахьа воай республиках а цун литературах а массехк дош аргда аз.

Са халкъа сийрдача бIарга бух боацача сийначa сигала бIаргагу кIай ткъам бола аьрзи а самолета дото бос бола ткъам а. Херцаш чууха токхамаши лабораторешкара сатеми. доаман массача хиша ду акха таташи тайжжа уха мехкдаьттеи. бIа-сийна Тирки зизаша кIайяь бешамаши, ког лаьттах а кхетий-хьогI цун-м аьнна хеталуш, селла кадай халхари дега цIеро дотабаь поэта мугIи... Уж дерригаш а са Нохч-ГIалгIайче я!

Халкъа дог — из поэзи я. Цхьабакъда. алхха стихай мугIарашца хинна ца Iеш. укхаза доллача хIаманца а я поэзи. эггара хьалха, — са республика хоалача сибатаца, цун доамашца лакхача доамаш тIара чуухача хишна, довкъашца, аьлешца, цун нахаца. Каст-каста язду вай воай Даьхенах. Из тамашъе езаш а дац. Даьхе — дика мел дар, хоза мел дар духхувла хьаст. Из хозаллий хьаст лакъаш мо мара. кхоачалургбац цуницара вай безам.

Вахаро ше кхача лоаттабаьб лоамарой поэзена. Революци хилалехьа гIайгIане а цкъаза дорха а яр поэзи. Цхьаккха а хIама хуле тамаш я доамарой къаьнарча иллеел гIайгIанегIа. Цхьан хана гIулакх тоалург ма дий, аьнна, доглоахилга кIезига йолаш, даимаи а иштта хила деза мотташ, халкъа тIаьлтта низкъала бала белхабеш дар уж иллеш.

Хоарцонна духьала ваьнна, хоарцо котъяьнна вийца халкъа турпал дага а доацаш, дахчан пандарах гIийла цIелг а тохаш оалаш хиннад:

Из меца борз мара
Елха нана йоацаш,
Iаьржа хьаргIа мара
Кала йиша йоацаш
Висар хьо, ва турпал...
Уж ханаш цIаккха а юхайоагIаргйоацаш дIаьннай.

Пачхьа Россе юстара мохк хиннача метте хIанз хьахиннай Нохч-ГIалгIайчен республика, йоккха промышленность а механизировании юрта боахам а, тоаенна социалистически культура а йолаш йола республика.

Са укхаза эггара хьалха поэзех ала безам ба. ХIанз вайна гу из мел чIоагIа эргаш я. Цай шоллагIчоа тара поашаш, дукха ба вай поэташ.

Японски художника Хокусана бIаьза сурт диллад цхьан лоама. Цхьабакъда, хIара сурта тIа эргаш бар цо бийхка Фун яха лоам — бIаь тайпара. ХIара сурта тIа белгалдоалар художника дег тIа латтар. Иштта да вай писателий гIулакх а. Цар юха а юха а язду лоамех, аьлеех, гучадоахкцa хьалхагIа ца гуш диса хиннар. Вай лоамаши вай аьлеши, — из вай безам ба. хIаьта безамах дуне мел латт а язде йиш я.

Нравственни проблемаш — сий, эхь-эздел, сага граждански декхар, иштта кхыдараш художественни образашца хьахьоккхарца, коммунистически кхетам бола керда саг хьахьоккхарца чIоагIа хьаштдолаш ба вай писателаш. Воай произведенешка дIахьокха турпала нах вайцига шортта болаш ба. Алхха масса хиш, диста хьунаш, цIера товнаш санна доагача селкъаша хьалъьаккха биисанара сигале хинна Iап Нохч-ГIалгIайче-м. Башха чам бола комсаш кхееш, эггара дикагIча фух йола хьажкIаш хьувкъаеш, лаьттах Iаьржа дошув доаккхаш, лаьохIа а варгвий-хьогI уж-м, аьнна хеталуш, селла дукха жа доажалеш, ерригача шоай республиках диза теха тоаенна беш еш боахкаца сийле яьнна, цIи хеза я вай республика-м.

Вай ханарча къахьегача сага сурт, духовни вIаьхий а денал долаш а, принципиальни а, хьалхашка латта керттера декхар, мелла йоккха хало духьала ниисъелча а дIачакхдоаккхаш а вола коммунизм хьалъер хьахьекхав вай писателаша шоай дела-шагIа йолча произведенеш тIа. Хьахьекхал Советски Iаьдал мишта даьккхал.

Укхаза эггара хьалха белгалъяха йоагIа С. Арсанова «Маца дова доттагIал», М. Мамакаева «Революце мурд», И. Базоркина «ТIахьехам», Х. Ошаева «Алан шераш» яха трилоги, А. Ведзижева «Лераш» яха дуццарий сборник, Д. Яндиева «Делкъе» яха поэтически сборник, М. Сулаева «Товсолта доамашкара кIалвоал» яха повесть, иштта кхыяраш санна йола произведенеш.

Нохч-ГIалгIайчен литература республика доазонел арадаьннад. Нохчийн гIалгIайн писателий произведенеш ерригача Союзе а ешаш я. Царех цхьаяраш кхычеттел доазол арахьа а еш. Дуккхача къамий советски литература яхача Iалаьмате доккхача хих из воай тоатолг а дIаккхеташ хиларах дег тIа курал ца йоагIаш висац.

Цаккха а ца хиннача тайпара творчески хьинар лакхденна ба вай литератораш укх деношка — Советски Iаьдала 50 шу дузача денна кийчо еча хана. ХIама кхоллаш болча къахьегама дIалу царех хIаране шийга долаш дар—хьаькъал, кхетам, сина а дегIа а низ.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара накъаболхаш къахьегача нахах, Iилмахойи производства новаторийи творчески толамех дувц вай писателаша. ХIанзарчоа eмма точаш яздаьд-м ала йиш яц — кхыметтел хIанз техника Iалаьмате чIоагIа дегIаенача хана а кIезиг-кIезига доахаш ма доахий лаьттара лоамаш дIаса. Цхьабакъда халкъа карагIдаьннача турпалерча хIамай боарамга дIакхачара хIанз а шоай геттара дукха къахьега дезилга кIоаргга кхеталеш ба вайнаьха писателаш. Тхона цIаккха а бицлац халкъаи партеи хьалхашка тхоашта тIалатта бехктокхам. КарагIдаьннача кхоачам а баь Iелгa-м вIалла дагадоха а дезац.

ХIаьта вай литература кхеллача хана денз по хьабена сийлен никъ. Советски Iаьдал оттар бахьан долаш хьахинна кхоллам дIабовзийтар — из да вай писателаша Дагестане йоаккхаргйолча хана кхоачашде аьнна шоашта хьалхашка оттадаь декхараш. Дагестане хула Нохч-ГIалгIайчен литератураи искусстваи денош вай халкъий доккха цIей да.

Вайнаьхеи Дагестанеи писателаш шоайла вIашагIкхетарах а иштта вай писателаш Дагестана республикерча къахьегамхоех беттабаларах а шинна а оагIонна беркат даргхиларах тийша да тхо.

Дагестана халкъаца тхо вIашагIкхетар — из кхы цIаькха а тха ниизи хьинари совдоаккхаргдола никъ ба.

Р. АХМАТОВА,
Нохч-ГIалгIай писателий Союза правлене председатель.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

«Оасаро хьалдиняьад кхаш» яхаш яр укх шера 23-ча мая «Сердало» газета тIа кепа теха араьнна критически заметка. Цу тIа дуацар Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза кхашта мадоагIара гIулакх дац яхаш.

Цунах лаьца Грозненски юртбоахама производственни управлене начальника заместитела нов. Изваринас тхога язду:

«Критически заметка тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш хиннилга бакъда. Юртбоахама культурашта ханнахьа гIулакх дара дош КПСС Грозненски райкома бюро дийцад. Оасарцара къовсам чIоагIагIа лоаттабара мероприятеш белгальяьй бюро. ДIайийнача культурашта гIулакх деча тIахьожам эсала лоаттабелга юртбоахамеи производственни управленеи кулгалхошка дIахайтад.

ХIанзле хьажкIаштеи, гидуаргаштеи, шекара свекланеи цкъа оасар даь а баьнна шоллагIа культиваци еш ба Грозненски района 1-гIча Мая цIерагIча колхоза колхозхой.

Доазол дехьара

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТА ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК, 6 июнь. (ТАСС). Кхерамзлен Совета селханарча экстренни заседане ООН-а Генеральни секретара У Тана, Гаргарча Малхбоз-леера ООН-а гучадаьлинарашта тӀа а дегӀа, хоам бир, тӀом сацийтача израильско - египетски доазон дӀоахха-ла шерра тӀом юхаболабенна хилар. Инарала Ракхе, ООН-а чрезвычайни герзашцарча низий командующе, ше кхахьийтача данесенеш тӀа бакъдир израильски авиане ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республика ерригача территоре тӀарча дуккхача объекташта сигалара тӀом чубеш хилар. Израильски герзашцарча тӀема низаша ишта дов лаьд Газа а Эль-Ариш а яхача районе а Газа яхача районерен Синайски ах гӀайрен тӀарен дӀалаха па кхийнача ООН-а герзашцарча чрезвычайни низий подразделенешта а. ООН-а индийски контингентах вола кхо салте вийнав, массехкнена човнаш льй.

У Тана яхачох, хӀанз укх сахьата ООН-нага йолаш ю Израилан Ӏарбий мехкаштен юкъера тӀом дӀохиштa болабеннаб бокъонца хьахойташ йола факташ.

Кхерамзлен Совета председатела Табора (Дания) хоам бир, тахан сецна Израила викалашен ОАР-а викалон хоам баьб шийга хьалхагӀа тӀом болабаьб яхаш хӀаране вож оагӀув пар бехке еш хиларах, яхаш.

ОАР-а викало Эль-Куне Кхерамзлен Совета председателага дӀахьийтача письмо тӀа йоах, Израила «тийшача балхана агресси йолаьй» ОАР-а духьала. «Газа яхача районa, Синайски ах гӀайренна, Каира аэропорташта, Суэцки канала района, ВӀашагӀкхийттача Ӏарбий Республика цхьайолча кхыча аэродромашта атака ярна».

Инде делегата лоаппа яьча заявлене тӀа чӀоагӀа протест кхайкайир израильски фепарча низаша ООН-а бӀуний индийски контингента дов а даь, из бахьан долаш кхо индийн верaн массехкнена човнаш ярaн духьала.

Израила викало Рафаэла заявлени йир эггара хьалха тӀом болабаьраш ОАР-а бӀунаш хилар бакъда яхаш. ОАР-а викала Мохамед Эль-Куле, из заявлени харц а еш, Советага хоам бир, Израила тийшача балхах ОАР-а духьала Ӏуйрийна 8 сахьат даьлча, израильски герзашцарча низаша Каирски аэропортан ОАР-а территоре тӀарча кхыча объекташтен бомбаш чуйийттача а хӀаьта израильски бӀунаша израильско-оаровски машара доазон дӀоаххала латтача ерригача фронте наступлени йолаьйча хана, агресси хьоаль хиларах.

Плен боалабаьча израильски ийс летчикax цхьанне мукӀарло дир ОАР-а сигалара атака е аьнна Ӏуйрийна 6 сахьат даьннача хана шийга приказ кхаьча хилла хилара.

ХӀанз Израиль летай дов къоасталара наькъаш лохаш кхерамзлен Совет йолча хана.

Израильски авиане бомбаш йийттай Суэцки канала зонен Суэцки канала чу хиннача, французски танкерaн яхаш йола ОАР-а кхыча мехкашцарча гӀулакхий министерства телеграмма Ӏоййишар Эль-Куне. Суэцки канал дӀакъовла а довна юкъе малхбузехьара державаш чуэза а Израил гӀерташ хилар лоархӀ пунах ОАР-о.

Эль-Куне белгалдаьккхар, агресси юхатоха ОАР кийча хилар. Цо Кхерамзлен Совет тӀахьийхар Израила йолаль агресси хоадамболлаш харцахьара лархӀара.

ОАР-а викал къамаьл даь ваьллачул тӀехьагӀа Совета председатела перерыв кхайкайир делегацешта юкъе экстренни консультацеш яра.

НЬЮ-ЙОРК, 6 июнь. (ТАСС). 11 совгӀача сахьата перерыв хинначул тӀехьагӀа Гаргарча Малхбоалепера гӀулакхаш дувцаш хиннача Кхерамзлен Совето селхан юха а дӀаболабир шийн болх. Цхьабакъда массехк миноте мара бапзар цо из. Совета председатела хьакхайкадир, Совета членашта юкъера консультацеш чакх а яьннаяц тахан Ӏуйрийна дӀахо хургйолаш а я яьнна. Совета дӀахора заседани хьаелла лаьрхӀад 6 июне нью-йоркски ханах Ӏуйрийна 11 сахьати 30 минути яьлча (московски ханах 18 с. 30 м.).

Консультацеш тӀехьаьннай тӀом сопабара оагӀолаш тӀахьехаш йолча резолюце проектана юкъе агрессора — Израила — гӀулакхаш аьттув болашагӀа хулийтаргдолаш йола формулировкаш яхьа США делегаци чӀоагӀа гӀерташ хилар бахьан долаш.

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕРА СОБЫТЕШ

КАИР, 5 июнь. (ТАСС). Каира радиос хоам баьб тахан Ӏуйрийна 9 сахьат даьлча израильски лаьттан тӀарча бӀунашен авиацен шеррача масштабах наступлени йолаьй ОАР-а, аьнна. Израильски авиане сигалара дов чудаьд Суэцки канала районерча, Синайски ах гӀайрен тӀарча военни аэродромашта, Каира юххерча военни аэродрома, Шарм Эль-шеху.

Каирски радиос иштта хоам баьб 40 километр гаьна Суэцки канала чу американски танкер юхасеца хиларах а. Израильски авиаци, хоам бу радиос, французски танкера дов де гӀерташ яр.

КАИР, 5 июнь. (ТАСС). Каире воздушни тревога кхайкайир Ӏуйрийна 9 сахьати 15 минути яьлча. Хьахоз ювла йоккхий топаши делха снарядаши.

Московски ханах 11 сахьат даьлча каирски радиос хоам бир ОАР-а тайп-тайпарча районаш тӀа 42 израильски самолет чуяйтай аьнна.

ТӀЕМАШ ДЕШ ЛАТТ

КАИР, 6 июнь. (ТАСС). Каирски кепайоазоно деча хоамах, дӀахо а сахиллалца лира тӀемаш лаьттар Синайски ах гӀайрен тӀа.

БӀунаш, противника атакаш цар юхатехачул тӀехьагӀа, контрнаступлени а йолаяь, моастагӀчун карарча моттиге чудахар.

Иштта лира тӀемаш лаьттар наступленеш еш дола израильски пехотни бронитанкови доакъой атакаш египетски бӀунаша юхаетташ йолча Газа яхача секторе.

ЛОНДОН, 6 июнь. (ТАСС). Рейтер яхача агентства корреспондентo Аммапера беча хоамах иордански герзашцарча низий викало хьакхайкадир, пхелагӀча июне бӀарччача вийнахьа Иерусалима иордански даькъа тӀа израильски бӀунаша шерра наступлени йолаяь хиларах, «Скопуси Шуафати яхача лоами район дӀалаца а гӀерташ».

Тахан Ӏуйрийна 5 сахьат даьлча денз пахаддаш воздушни тревога кхайкаю «Тель-Авиве». Селхан гаьнна еттача иордански артиллере дов даьд горола.

ДАМАСК, 6 июнь. (ТАСС). Сирийски командоване официальни коммюнике тӀа яхачох, тахан Ӏуйрийна чӀоагӀа артиллерийски подготовка яьчул тӀехьагӀа ерригача фронта йӀоаххала наступлени йолаьй сирийски бӀунаша. Уж Иордан яхача хил дехьа а даьнна, лирача тӀемаш израильски территоре тӀа гаьнна дӀачу доладенна, Тивериадски Ӏама къилбаседенгахьо.

ТЕЛЬ-АВИВ, 6 июнь. (ТАСС). Тахан делкъа хана израильски радиос хьакхайкаьй 6-гӀча июне Ӏуйре денз израильски герзашцарча низаша наступлени еш лира тӀемаш даьд ОАР-а, Сирена, Иорданена духьала яхаш йола Израила командоване аргӀанара сводка. Сирийски фронте израильски бӀунаша юхатехай Тель-Дани Шаар Яшури яхача районашка. Хуле яхача Ӏама къилбаседенгахьа сирийски бӀунаша яь атакаш.

Укх денoшка профессионально-технически училищей самодеятельни коллективай Москве хургдолча хьажаре дакъа лаца яхай профтехобразоване Нохч - ГӀалгӀай управлене иллеи халхарен ансамбла коллектив. Культура цӀеношка, фабрикай, заводий къахьегамхошта хьалхашка шоай говзал гойтаргья самодеятельни артисташа. Юххера а съездий Рворецe хургдолча концерте дакъа лоацаргда.

Тайп-тайпарен сакъердамен я цар кийчъяь концертни программа. Цун юкъедоагӀа хӀанзарча заман лирически иллеш — нохчий, эрсий, украински, кхыча къамий а, иштта тайп-тайпарча халкъий халхараш. Къаьстта безам тӀабодаш да ансамбла къаман халхара группо кийчдаь халхараш, масала «Мехкарий лирически», «КӀантий халхар», Г. Дзыбас оттадаь нохч-гӀалгӀай вальс. Шоаш Москве бахало шоай концертни программа Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне гойтар самодеятельни артисташа.

СУРТА ТӀА: «КӀантий халхар» деш я ансамбла халхара группа.
Н. Кобиашвиле сурт.

ВОШАЛ ДОЛЧА ДАГЕСТАНЕ

Дукха ха йоаццаш Нохч - ГӀалгӀайчен литературан искусствaн викалаш Къилбаседа-ХӀирий мехка бахавлаб, цига дуккхаза вӀашагӀкха хивлаб, цига дуккхаза вӀашагӀбеттабеннаб къахьегамхоца. Цул тӀехьагӀа хӀирий вайцига баьхка хилар шоай литературан искуствaн даьха толамаш хьагойташ.

Тахан Дагестане дӀадолалу Нохч-ГӀалгӀай АССР-а литературан искусствaн деноги. Цох вай доттагӀашта доккха цӀей хургда. Дагестане яхача Нохч-ГӀалгӀайчен творчески делегацена юкъе ба вай цӀи хезза бола поэташ, прозаикаш, драматургаш, Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне артисташ, иллейн халхарен республикански ансамбла коллектив, художникаш, композитораш. Цига шоаш доахаргдолча денoшка шоай халкъа искусство дӀайовзийта вӀаштӀехьаргда цар предприятей болхлошта, юрташкарча къахьегамхошта, городий а юртий а интеллигенцена, дешара заведеней коллективашта. Шоай дикагӀйола произведенеш ешаргья писателаша, концерташ увттадергда филармоне артисташа, шоай кхолламаш дӀадовзийтаргда художникаша. Цул совгӀа дагестански поэташа Р. Гамзатова, Ю. Хаппалаева, А-Г. Шахтаманова, Р. Рашидова, халкъа поэта А. Аджиева, кхычар а стихаш вайнаьха меттала а яьха ешаргья вай писателаша Ведижев Ахьмада, Саидов Билала, Ахматова Раисас, Яндиев Жамалда, Сулаев Мохьмада.

Нохч - ГӀалгӀайчен писателий дикагӀйолча произведеней выставка а йийна бахаб Дагестане А. П. Чехова цӀерагӀча республикански библиотека болхлой.

А. ЦИЦКИЕВА.

ДУВЛА ТХАНЦИГА ДЕША

Советий Ӏаьдал эттача хьалхарча денoшка денз йоккха терко ю парте специальни юкъера образовани йола специалисташ кийчбара.

1933 шера хьайир Грозненски статистически техникум юкъера квалификаци йола специалисташ кийчбергболаш. Цу хана денз техникумо арахийцав 2500 специалист — экономисташ, плановикаш, статисташ, бухгалтераш, механизаце учет еш бола техникаш. Цар болх бу Нохч - ГӀалгӀай АССР-а меттел, СССР-а тайп-тайпарча моттигашка а — предприятешка, учреждепешка, Ӏилман дешарен заведенешка.

Эггара дикагӀа кхеташ а общественни вахара юкъе дикагӀа дакъа лоацаш а бола дешархой техникумо институташка деша хьежабу. Цар шоаех бенна тешам боабац, дика деш. ДукхагӀбараш вай республике а хинна кхыча районашка а балхаш деш ба. Лакха лоаттаду цар техникума сий.

ХӀанз Советски районе КПСС райкома секретарь вола Икаев Каспий, ВЛКСМ Грозненски горкома общественни отдела заведующи Гаргаев Султан, поэт Кусаев Адиз, кхы дуккхабараш тха техникум йистеьккха ба. Оаха доккхал ду царех. Тха техникум дика дешаш йистеьккхар нохчийн гӀалгӀайн мехкараша С. М. Дудаевас, Ӏ. У. Митаевас. З. И. Гайсановас, кхы дуккхачар а.

1962 шера техникуме хьайийлар керда отделени — механизаце учет еш йола специалисташ кийчбу отделени. 1966 шера эггара хьалхара выпуск хилар цу отделене. Ер кхоалагӀа шу да цу отделене хӀара шера 180 саг хьаийву.

Техникумера дешара процесс дешархошта идейно - политически кхетам балара процессаца айхха ювзаенна я. Общественни Ӏилмаш - политически экономи, обществоведени, истори Ӏомадегa айхха практикана дувзаш деладу. Иштта Ӏомадеш хилча кагирхоша кӀоаргагӀа кхеталу уж Ӏилмаш. Къаьстта боккхача безамца Ӏомаду кагирхоша вай заман боккха лоархӀам бола документаш — КПСС Программа, парте XXIII-ча съездей КПСС ЦК Пленумий решенеш.

Тха техникуме Ӏешаш ба тайп-тайпарча вежарашха долча къамех бола кагирхой: нохчий, гӀалгӀай, эрсий, украинцаш, хӀирий, корейцаш, гуржий, эрмалой, кхыбараш. Цу берригача дешархоша цхьан цӀен дезала санна барттайна деш, безаме, Ӏимерза бах.

Техникуме я 50 сагах латта художественни самодеятельность. Цар каст-каста концерташ увттаду студенташта, халхара драматически, кхыйола кружокаш, вокальни группа. Даьхен тӀема инвалидий госпитала унахошта салоӀам бу.

Дукха еза тха дешархошта спорт а. Статистически техникумай дешархоша заочно еча физкультурни яхьашка хьалхара моттигаш йоах тха дешархоша.

Техникума дирекцен общественни организацешен йоккха терко тӀайохийт дешархошта массово-политически кхетам балара, царна юкъе беча культурно-массови балха. Кагирхоша культурни са а лоӀаргдолаш, кхетам а эшаргболаш тайп-тайпарча темаех йола сайренаш, экскурсеш ю. Советий Ӏаьдал доаккхаш революционни тӀемаш хиннача моттигашка хьожаш Грозне, Орджоникидзе, Нальчике, Пятигорске экскурсе баха хилар дешархой, Къилбаседа Кавказе Советий Ӏаьдал котдалара экспонаташка хьежар Грознерча краеведчески музее.

Дешархоша шоай говзал Ӏомаяра эшачун йоакхо ю техникуме. Укхаза болх беш я счетни техника кабинет. Цу чу я тайп-тайпара йола счетни машинаш. 10800 книжка дола библиотека. Укхаза кагирхошта лаьрхӀа долаш да шоай профессех дола а, художественни, политически, Ӏилма а литература.

Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дизара дешара толамаш даьха накъадаха оаха яхь лаьцай Воронежски областа Борисоглебски Ростовски статистически техникумашца.

Шерагара шерага дукхагӀа эш халкъа боахама тха техникумо арахеца специалисташ, цунга хьежжа, дегӀайоагӀа техникум ше а. ХӀанз тхона гор. Грозне микрорайоне хьалъеш латт дешара корпус, цул тӀехьагӀа хьалъергья дешархой общежитеш, стадион. Из беш а йолаш хоза, цӀена фо дола моттиг я. Уж гӀишлош йистеьлча техникуме дийнахьарча отделене дешаш 600 саг хургва. Цул совгӀа сайрийнарен заочни отделенеш а хургья. Укхаза дӀайолаергья кхы цхьаькха керда специальность — счетни машинаш тоаю механикаш арахецаргба. Цу тайппара, мехка халкъа боахама экономически кадраш кийчъю низ бола база а хинна дӀаоттаргья Грозненски статистически техникум.

Н. САРКИСОВА,
Грозненски статистически техникума директор.

ЦХЬАЬКХА СПОРТА МАСТЕР

«Урожай» яхача шийн лоӀамерча спортивни обществе болх беш ейгача атлетика секци йола дукха ха я. Республикански а Российски а яхьашка дуккхаза дакъа лоацаш хиннаб цу секце спортсменаш. Цхьабакъда хӀанз санна боккха толам цӀаккха а баьккхабац цар. Сунженски района Троицкое яхача юртарча бархӀ шерарча школе физкультура урокаш хьехача Сниткин Анатолена СССР-а спорта мастер яха цӀи енцай.

Пятигорске хиннача Российски Федераце зональни яхьашка дакъа лоацаш хилар дукха ха йоаццаш Сниткин Анатолий. Цига 800 метр гаьна 1 минутан 49,6 секундан ведар из.

Укх денoшка СССР-а спорта мастера значоки удостоверении дӀаделар А. Сниткина. ХӀанз Ростове дӀахьоча Россе Къулбехьен яхьашка дакъа лоацаш ва Сниткин Анатолий.

О. НИКОЛАЕВ.

ПИОНЕРИЙ ЛАГЕРАШ

Укх городел арахьарча пионерски лагерашка салоӀаш кховзткъе вийтта эзар (соахкарчул пхи эзар саг дукхагӀа) пионери дешархои хургва Куйбышевски областе. Бераш тӀаэцаргда цар унахцӀенал чӀоагӀъеш йолча еэткъе йиъ лагеро. Царех шиъ керда хьаяь я. Дукха я эрга а йоахаш тоаьни шеръяьи а. «Чапаенок» яха пионерски лагерь хьалхагӀа хинначара хозагӀча моттиге дӀайихьай.

Дукха а сакъердамеи хьехамеи хӀамаш хургда берашта лагерашка. Спортивни яхьаш, гонехьарча моттигашка еш йола походаш, революционни довнашка дакъа лоацаш хиннарашца, къахьегама турпалашца, писателашца вӀашагӀбеттабалар, керда иллеш, керда нах бовзилга, традиционни пионерски цӀераш летаелга.

Режим кхыча тайпара хургья санаторни кепехьарча лагерашка. Цу тайпара лагерь ийс я хьаеллаш. Дика могаш доацача берашта диетически кхача тергба цу лагерашка, цига хургья дарбан физкультура, хьдда цхьа боарам а болаш прогулкаш, физически къахьегам. Укхаза дицдолийтаргдац медико-ментозни физиотерапевтически дарбаш а.

Аьхки городе бусаш болча дешархошта кховзткъе итт городской пионерски лагерь хьаелл школашка, профсоюзни клубашка, заводий культура дворецашка. Городел арахьарча лагерашка дар хургда цу лагерашка а. Бакъда, бийсаш шо-шоай цӀагӀа йоахаш хургда укхезара бераш.

Лакхехьарча классашка деша дагӀача массехк эзар бераэ аххана каникулаш дӀахьоргья чеьтарий городокашка, къахьегама, спортивни, дарбан лагерашка.

Аьхки берашка салоӀийтилга вӀаштӀехьдаккхарга додача ахчах доккхагӀа дола дакъа шоашта дӀатӀаэц паччахьалкхенои профсоюзашен. Путевкай махьах, юкъера лаьрхӀача, кхоалагӀа дакъа мара лац берий даьша-наноша. Городел арахьарча лагерашка хӀара иттлагӀа йола путевка мах боацаш луш я. Деррига а областерча пионерски кхуаш боагӀача кагирхойи лагераш Ӏалашъярга укх цхьан аьхки дахийта лаьрхӀа ахча кхоъах миллион хинна Ӏац.

(АПН).

ПРАВИТЕЛЬСТВАШТА КЕРТЕ ЛАТТАРИЙ ЗАЯВЛЕНЕШ

ХАРТУМ. Премьер-министра Мухаммед Ахмед Махджуба парламенте дӀакхайкадаьд Судел Израила духьал тӀом бе йолаенилга. «ОАР дохийтаргдолаш да, — аьннад премьер-министра, — судански герзашца кийчдаь низаш».

* * *

БЕЙРУТ. «Вошал долча Ӏарбий мехкашна цхьана гӀулакхаш а леладеш, царна айхха ювзаенна йола Ливан укх хьатӀаттача хоадам беш йолча юкъагӀа Ӏарбий юкъарча къовсама юкъе шийгара доагӀа денадера дакъа лаца кийча я», — аьнна дӀакхайкадаьд премьер-министра Караме тахан хилача парламента заседане.

Ливански парламента цу заседане правительствана чрезвычайни полномочеш еннай тӀема, экономически, финансови доакъой хьакъехьа.

* * *

САНА. Кепатехад Йемена Израилпа шийн тӀом болга лерхӀаш хиларах дола Йеменски Ӏарбий Республика президента Салляля указ. Мехка ерригача территоре тӀа гӀолла чрезвычайни хьал оттадар дӀакхайкадаьд.

Герз бе а делле Израилан империализманен духьаларча къовсама оарцагӀгӀала тӀа а хьехаш, йеменски халкъага кхайкарал даьд Халкъа революционни союзо.

КОНАКРИ. Гвинейски Республика хоададаьд Израилца дипломатически гӀулакхаш леладелга. Из решени тӀайийцай ОАР духьал тӀемаш делга Израила дӀадоладарна дувзаденна.

* * *

РАВАЛПИНДИ. Пакистана халкъо а правительства а дӀакхайкаду ВӀашагӀкхийтта Ӏарбий Республикен кхыдола Ӏарбий мехкаши цар суверенитет, кхычарех тийша уллаш хӀама па хилар лорадара а израильски агресси юхатохара а шоаш хьалдоацилга, аьнна, тахан дӀакхайкадаьд Пакистана кхыча мехкашцарча гӀулакхий министра Пирзадас.

* * *

ТУНИС. Туниса кхоачашдергда Ӏарбий мехкий халкъий хьакъехьа ше тӀайийна деррига декхараш, аьннад радиоген телевиденеген гӀолла ше къамаьл деш Туниса президента Хабиб Бургибас.

«Тунисски яскар, — белгалдаьккхад президента, — кийча да Гаргарча Малхбоалерча воай вежарий хьашт долчча тӀахьехара жоп дала. Нагахьа санна царна бӀу, герзаш, специалисташ эше, вай кийча да из деррига а лоацагӀча ханашка царга дала.

* * *

БЕЛГРАД. СФРЮ президента И. Броз Титос аьннад, «Югославе правительства а халкъаша а дӀакхайкаду ОАР-и кхыдола Ӏарбий мехкаши цар агрессена еча духьаленна мамогга хьаллоацилга а цар бокъо йолча къовсама новкъостал дара шоаш долла хӀама дергдолга а».

* * *

МОГАДИШО. Сомали правительство кийча я Ӏарбий мехкашта Израиланарча цар къовсама тӀема новкъостал де. Из йоах сомалийски правительства лаьрхӀа йолча решене тӀа.

* * *

БАГДАД. Мехкдаьтта доаккхача Ӏарбий бархӀ мехко селхан дӀакхайкадаьд Ӏарбий паччахьалкхенашта духьаларча израильски агрессена юкъе дакъа лаьцача е Израила новкъостал даьча хьашт долчча мехкага мехкдаьтта дохкилга шоаш соцадергхилар.

Багдадски конференце дакъа лоацаш хиннай Ирак, Кувейт, Ливи, Алжир, Саудовски Аравиа, Абу-Даби, Бахрейн, Катар.

6 июнь. (ТАСС).

Газет дешаш вар, нагахьа санна укх суртага ше хьоже, оаш кхетадергда из саг плен ваха кийчвенна ца хилар. Цо духхьал кулгаш урагӀа мара дахийталац, цуи хӀара кулгах (когах а санна) ялх-ялх пӀелг боаллилга хьахайтар духьа.

Джозеф Моерман, гучох, ялх-ялх пӀелг болаш дунен тӀа цаӀ мара воаца саг ва. Из Бельге вахаш а йоккха йоацача цхьан фабрике болх беш а ва..

Пресс—ТАСС суртий Камера.

ОАР-а СОЦАМ

КАИР, 6 июнь. (ТАСС). Каирски радиос баьча хоамах, ОАР-а правительства тахан соцам тӀайийцаб Суэцки канала чу гӀолла кемаш деларгдоацаш соцаде аьнна.

СОЦИАЛИЗМ ХЬАЛЪЕШ Я ГДР

«Шийн марксистско-ленински парте кулгална, демократически Германе Къаман фронтах чӀоагӀале а еш, вежарашха долча социалистически мехкаша массе оагӀорахьара деш новкъостал а долаш, немецки болхлойи ахархойи дунен тӀа эггара хьалхаоча паччахьалкхенга дуккха халонаш толаме эшае а социализма новкъа бӀубенна дӀахьалхашкахьа аха а йиш йолаш низ беннаб» — аьлар КПСС делегацена керте лаьттача КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева укх шера апрель бетта Берлине хиннача Германе Социалистически единни парте VII-ча съезде ше къамаьл деш Л. И. Брежнева белгалдаьккхар. хӀанз социалистически капиталистически ши Европа екъаш дола доазув чакхдоалача немецки лаьттан тӀа шиъ системана юкъе къаьстта чӀоагӀача форме яхь яржаш латташ хилар, цу яхье ГДР социалистически строя шеко йоаццаш коталонаш яьха хилар.

Промышленноста гӀулакхашта дунен тӀа эггара чӀоагӀагӀа дегӀабенача итт мехка юкъейоагӀа немецки болхлой - ахархой республика. Статистически даннеех, 1966 шера ГДР-е яьккхай 56,8 млрд. киловатт - сахьат электроэнерги, 3,7 млрд. кубически метр Ӏалама газ, 251 млн. тонн тайша кӀор, кхеран кӀора кокса 3209000 тонн, лоалаяьй чона 2338000 тонни болата 3890000 тонни (блокашца лоархӀаш).

Промышленни производство дегӀаахара темпашка диллача ФРГ-ел хьалхаяла аьттув баьннаб ГДР-а. Нагахьа санна 1964 шера ФРГ-е промышленни производство 8,5 процент лакхъеннача ГДР-а яр 6,8 процент мара тӀакхийтта ецe, цунна тӀехьа доагӀача шера уж хьоххамаш ГДР-е 6,4 проценти ФРГ-е 5,5 проценти хилар. 1966 шера из лакхъелар ГДР-е 6,5 процент, хӀаьта ФРГ-е 1,7 процент.

Къаьстта сихача темпашца дегӀаух ерригa экономика дегӀаахара хоадамболлаш йола влияни еш дола ГДР промышленноста доакъош. Масала, 1962 шерагара денз 1966 шерага кхаччалца йолча хана химически промышленноста производства боарам 37 процент лакхбеннаб, электротехнически промышленносте — 48 процент, хӀаьта измерительни техника хьаяр — 85 процент.

ХӀанз ГДР-ера хӀара 15-гӀа йола предприяти химически я. 1964 шера а тӀехьа республика ерригача производстве химически промышленносто лоацаш хинна дакъа 16 процент дар — эггара чӀоагӀагӀа дегӀаена химически промышленность йолаш долча мехкех из лоархӀийташ бола хьокхам ба из. Бахача паьха хӀара сага сих лоархӀаш химически изделеш хьаярга диллача Европе хьалхара моттиг лоац ГДР-о.

Толаме дегӀаух хӀанз 100 процент кооперировани бола мехка юрта боахам. Республике я 15.900 юртбоахама производственни кооперативи 700 халкъа имении. Соахка ГДР юрта боахама доалахьа яр 17 эзар гаргга комбайн, 9 эзар совгӀа коартолаш дӀаюв машинаш, коартолаш чуэца 8 эзар гаргга машин, 130 эзар гаргга трактор.

ХӀанз юртбоахама лаьттай хӀара гектара 78 килограмм искусственни удобренеш кхоач — цунга Европе хьалхарча моттигех цаӀ лоацийташ бола хьокхам ба из.

Хьувкъам геттара лакхбе вӀаштӀехьдаьннад ГДР-е. Масала, соахка ялатий хьувкъам гектара тӀара 26,1 центнер бар, хӀаьта свеклай хьувкъам — 305,2 центнер цхьан гектара тӀара. 1966 шера эггара лакхагӀча боарамга кхаьчар республикера доахан — 5 миллион совгӀа бежан. Юрта боахаме пайда эпаш долча лаьттай хӀара 100 гектара лоархӀаш 100 совгӀа хьакхен 70 совгӀа бежани кхоач ГДР-е, хӀаьта из бахьан долаш цу даькъе дунен тӀа пхелагӀа моттиг лоац цо.

Цу тайппара, республике баха нах шурийна, шекарца, коартолашца биззан дулхаца, даьттаца бизза хӀана бац аьннен Ӏалашбу цо шийн ресурсашца.

Промышленностен юрта боахамен даьхача толамаша Германски Демократически Республикага йиш хилийтар арахьара торговли сихха дегӀайоалае: ООН-а статистиках дунен экспорта юкъе хӀанз 12-гӀа моттиг лоац ГДР-о. Цо торговли гӀулакхаш леладу дунен тӀарча 100 совгӀа болча мехкаца. Нагахьа санна укх тӀеххьарча 15 шера дунен торговле боарам кхозза дукхагӀа лакхбеннабале, ГДР арахьарча торговле боарам цу юкъа ялхазза совгӀа лакхбеннаб.

Экономике толамаш дахара хиланза даргдоацаш хиларах тарра, тӀехьа па доалийташ просвещене даькъе реформа яра наькъаца Ӏалашдаьд Ӏилмен техникен дегӀайоалаелга. 9 эзар совгӀа общеобразовательни политехнически школа я хӀанз мехка 10 а 12 а шера дешаш. Республика 44 вузе дешаш 100 эзарнега дӀакхоачаш хила мегаш студенташ ба. Уж дукхагӀа дараш болхлойи ахархойи бераш да. 90 процент совгӀа болча студенташа стипенди ийлу.

СЕПГ VII-ча съездо керда декхараш отталаьд мохк экономически гӀулакхашта дӀахо дегӀакхувлара даькъе. Цо белгалдаьккхар, дувцаш дар ГДР-е шерра йоаржаяь социализма система хьальярах лаьца хилар. Цу системо шийна чулаца деза лакха эффект йолча структура ларда тӀа халкъа боахам пропорционально дегӀакхувлилга, продукце лакхагӀа бола Ӏилма-технически боарам, эргаьккха тоаьь планироване, лоархӀамий, доал дара система.

Доллача хӀамо хьахьокх, ГДР халкъа боахам дегӀабоалабара оттаяь программа толаме кхоачашъергхилар. Цунна бола тешам ба немецки лаьттан тӀа социализм хьалъяра гӀулакха юкъе шоашкара дакъа лоацаш болча немецки къахьегамхоша ду творчески балхаш а хӀаьта иштта Советски Союзацеи вокх социалистически паччахьалкхенашцеи — ВӀаши юкъерча Экономически новкъостала Совета членашца вежарашха цхьана леладу гӀулакхаш а.

Е. БАШМАЧНИКОВ.
(ТАСС).

«Сердало» газета редакце коллективо чӀоагӀа хала а хеташ кодам бу газета редакторага М. К. Льяновга цун йиша
БОГАТЫРЕВА
Керама Чабиха
кхалхарах.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмойи отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05177. Заказ № 2833.